

**HAFTALIK BİR KURDISTAN PRESS İÇİN!
5 BİN ABONE 50 BİN TİRAJ..
ABONE • BAĞIŞ KONTOSU; GILALA AB POSTGIRO 2 65 33 - 0 STOCKHOLM**

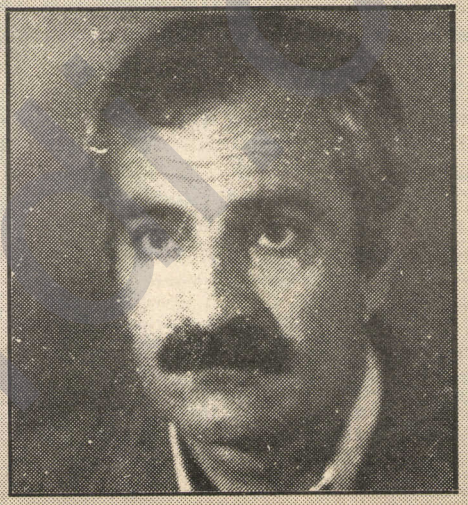
KURDISTAN PRESS
ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

A N K
Ajansa Nûçeya Kurd
The Kurdish News Agency
Kurdiska Nyhets Byrån

HEJMAR • SAYI 18/10 20 GULAN • MAYIS 1987 ISSN 0283—4898

DEVENTER NEWROZ'UNU BASAN KATILMIŞ!

Av. Mahmut Bilgili Cinayeti çözümlüyor

Ramazan ADIGÜZEL

Sürgün kan ve gözyaşı

- Almanya'nın Hannover kentinde yeni bir politik cinayet daha işlendi.
- 1983 yılında politik faaliyetlerinden ötürü ülke dışına çıkararak Almanya'ya iltica eden 3 çocuk babası Ramazan Adıgüzel, cadde ortasında kurşunlanarak katledildi.
- Kaçan katilin silahı kanalizasyon çukurunda bulundu.
- 9 Mayıs günü yapılan cenaze törenine binlerce insan katıldı

Yazısı 3. sayfada

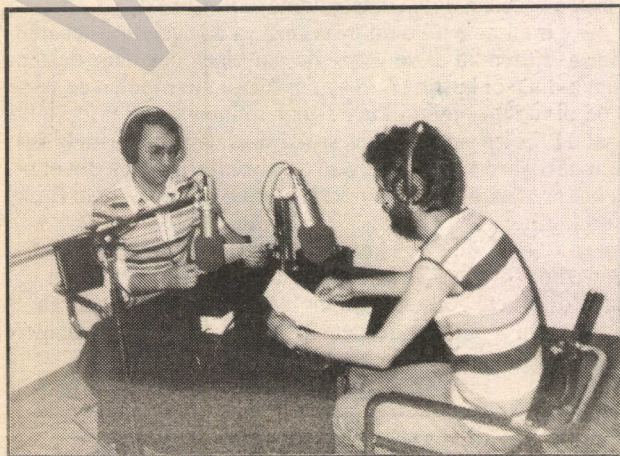

Avukat Bilgili, zehirlenerek su kanalına atılmıştı.

- 14 Mayıs günü Hollanda'nın Deventer kentinde yapılan NEWROZ kutlama törenini basarak 6 kişinin yaralanmasına neden olan T.O. isimli kişinin, aynı zamanda Avukat Mahmut Bilgili'nin katili olduğu ortaya çıktı.
- Hollanda'nın Hengelo şehrinde oturan ve saldırı için Deventere getirilen T.O. olaydan sonra kaçarken elinde silahı ile yakalanmış ve tutuklanmıştı.
- Mahmut Bilgili, PKK davalarını takip etmiş bu nedenle ceza yemiş ve tahliye edildikten sonra ülke dışına çıkmıştı.
- NEWROZ kutlaması yapılan salonu silahla basarak 6 kişinin yaralanmasına neden olan T.O., zehirlendikten sonra su kanalına atılan Avukat Mahmut Bilgili'nin katil zanlısı olarak da yargılanacak.
- Cinayet gecesi, Mahmut Bilgili'yi kendi evine götürdüğü tesbit edilen T.O. PKK'lı.

Olayla ilgili Halk Gazetesi'nin yazısı 3. Sayfada

Pêşiya Weşana Kurdî di Radyo ya WDR'ê De Ne Hat Girtin !

- Balyozxane ya TC'yê li Bonnê nikari-bû weşana kurdî rawestîne!
- "Ji ber ku Bernama Kurdî hêzê xwe ji hebûna netawayê Kurd û çanda wî yê ku ew (Tirk) dixwazin bidizin bikin a xwe, distîne

Roportaj, di rûpela 4-5 an de

"Lyon Kasabı" 40 yıl Sonra Yargılanıyor!

- 1942-44 yılları arasında Fransa'nın Lyon kentinde görev yapan Gestapo subayı Klaus Barbie 14.311 tutuklama, 7591 kişinin toplama kamplarına gönderilmesi, 4342 cinayet ve 290 ırza tecavüz suçlarından ötürü, 40 yıl sonra yargılanmaya başladı

Yazısı sayfa 7'de

Kürt Dili SHP ve Demokrasi

- SHP Siirt milletvekili Turgut Atalay'ın Kürt dili ile ilgili belirlemeleri parti kurmaylarını tedirgin etti.
- Atalay, ihraç kararı ile disiplin kuruluna sevk edilirken, Diyarbakir ve Siirt örgütlerinin de feshedilmesi önerildi.

Sayfa 3'te

- “Kürt halkı çocuklarına niçin kürtçe isim koyamıyor?”
- “Parti programları niçin kürtçeye çevrilmiyor?”
- Yöre halkının ana dili kürtçedir. Türk yasalarına göre kürtçe yasak dil midir? Başka hangi diller yasak dil kategorisi içindedir?”

Yukarıdaki sözler, garip ama, Türkiye’de söylendi. Bu sözler bir SHP milletvekiline ait. Ve tabii, bu belirlemelerin ardından, kıyamet koptu. Milletvekili afazoz edildi. Kınandı. Partiden atılması için ilgili kurullara talimat verildi. vs.

Olayın gelişimi şöyle: Siirt SHP milletvekili Turgut Atalay, partisinin bölge toplantısında bir konuşma yapıyor. Toplantıda Erdal Bey ile beraber, SHP’nin ağır topları da var. Gerçi ilk başta Atalay’ın konuşma talebi geri çevriliyor ama, gündem dışı başka bir milletvekilinin söz alması Atalay’ın da konuşmasına imkan sağlıyor. Sözlü olarak hazırlandığı konuşmada Atalay şunları söylüyor: “Bugün T.C vatandaşlarının belli bir bölümü kendi aralarında anlaşma dili olarak kürtçe konuşmaktadırlar. Bu vatandaşlarımız kürtçe konuşmalarından dolayı hor görülmelemlerinin demokratikleşme ve insan haklarıyla bağdaşmaz”

Atalay’ın bu sözleri SHP kurmaylarını hem şaşırtıyor, hem

Kürt Dili SHP ve Demokrasi

de öfkeleniyor. Başta Genel Başkan Erdal İnönü olmak üzere, SHP kurmaylarını bir panik dalgasıdır sarıyor. “Militan” milletvekillerinden Cüneyt Canver bile ne yapacağını şaşırtıyor ve Atalay’a, “Ben sizin konuşmanızdan dolayı çok tedirgin oldum. Hatta o sırada, yerimden kalktım. Gaze-

baz terziler tarafından aldatılan kral, çırpıplak halkın içine çıkartılıyor fakat, herkes “Aman kralım ne kadar güzel elbiseleriniz var” diyerek dalkavukluk yaparken, bir çocuk “Aaa...” diyor “Koskoca kral utanmadan çırpıplak geziyor!” Kürtçe mi? Öyle bir şey yok canım. Hainlerin uydurmacası

teciler orada mı acaba, söyleyeyim de yazmasınlar diye. Yaptığımız konuşma zaman ve yer itibarı ile acaba uygun muydu diye düşünüyorum. Pek doğru bulmadım”

SHP MKYK üyesi Turgut ATALAY, bu konuşmasından sonra kesin ihraç istemiyle disiplin kuruluna veriliyor. “Demokrat” İnönü, Disiplin Kurulu toplantısını “Ya Atalay ihraç edilir ya da ben istifa ederim” diyerek açıyor. Öte yandan, İnönü, Atalay ile aynı tutum içinde olduklarını açıklayan Diyarbakır SHP il örgütünün de feshedilmesi gündeme geliyor.

Ee, kolay değil tabii, mesele demokrasi meselesi değil, devlet meselesi..

Haftalık Nokta dergisinin Atalay ile yaptığı bir söyleşi de ise, Atalay olayın değişik boyutlarına değindikten sonra şu belirlemeyi yapıyor: “ Türkiye’de bir Kürt sorunu vardır. Elbette, Türkiye’de kürtçe konuşan, ama devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan TC vatandaşları vardır. Ve bu insanlar, kendi aralarında rahatça konuşmamaktadırlar, bu dilden müzik dinlememekteyiz. Bunları yaptıkları zaman, yargılamaya, sorgulamaya, kovuşturmayaya tabi tutulmaktadırlar. Hatta çoğu zaman mahkum olmaktadır.”

Siirt SHP milletvekili Atalay, anlaşıldığı kadarıyla, masum düşünceleri olan bir demokrattır. Ve bu tavrı ile, çıplak kral masalındaki çocuğu hatırlatmaktadır. Bilindiği gibi, düzenbaz terziler tarafından aldatılan kral, çırpıplak halkın içine çıkartılıyor fakat, herkes “Aman kralım ne kadar güzel elbiseleriniz var” diyerek dalkavukluk yaparken, bir çocuk “Aaa...” diyor “Koskoca kral utanmadan çırpıplak geziyor!” Kürtçe mi? Öyle bir şey yok canım. Hainlerin uydurmacası

Politik Cinayetler!

BİLD Gazetesinin 4 Mayıs tarihli nüshasında cadde ortasında kurşunlanarak katledilen Ramazan Adıgüzel’in eşinin fotoğrafını gördüm. İçim burkıldı. Derin bir acı duydum ve feci biçimde öfkelenim...

Avrupa, sürgündeki Kürt politikacıları için bir ölüm tuzağına dönüştü. Sakat bırakan ya da öldüren kurşunun nereden, ne zaman geleceği belli değil. Ama, kime ve neye hizmet ettiği belli: *saldırlar, sömürgecilere ve emperyalistlere hizmet ediyor.*

12 Eylül’ün eli kanlı generalleri, Avrupa’daki eylemlerden fazlası ile rahatsız olmuşlardı. O kadar ki, 60 yıllık Cumhuriyet tarihinin anti-komünist ve anti-kürt muhtesasının en fanatik temsilcilerinden biri olan Evren, Avrupa’da vurucu timler kurulması gerektiğini bile açıklamış, millî ajan Kamuran İnan da, “Bize, CIA gibi bir örgüt lazım” diyerek koroya katılmıştı. Bu gün artık, sömürgeci Türk Devleti’nin Avrupa’da bir cinayet şebekesi kurmaya ihtiyacı kalmadı. Çünkü, onun programı ve amaçları aynen uygulamaya geçirildi. Kürt halkının varlığına yönelen saldırılar, NEWROZ gecelerinin basılarak kurşun yağmuruna tutulmasına kadar tırmandı.

R. Adıgüzel’in katledilmesi ile ilgili olarak yayınlanan bildirimlerde, kendisinin Komkar’da görevli olduğu ve TKSP üyesi olduğu açıklandı.

Ben Komkar’ın demokratik kitle örgütü niteliğine sahip olduğu kanısında değilim. Tersine, anti-demokratik bir yapılanma içindedir. Ve bunu ısrarla sürdürmektedir. TKSP’nin yan kuruluşu durumunda bulunan Komkar, diğer siyasal örgütlere, ulusal kurtuluşçu güçlere hizmet vermiyor. Kapılarını sınıksız kapatmış durumda. Ve bir kitle örgütünden çok, bir siyasal parti gibi davranıyor. Komkar, ne yönetiminde ve ne de örgüt kitlesi içinde siyasal-ideolojik eğilimlerin varlığına tahammül edemiyor. Tek boyutlu yayın yapıyor. Dar grupçu saplantılarını fanatik ölçülerde sürdürüyor. Bütün bunlar, Avrupa’daki Kürt hareketinin demokratik perspektifleri açısından ciddi birer talihsizliktir. Komkar, Kürdistan Press’e karşı da olumsuz tavır aldı. Bu da yanlıştı.

TKSP’ye gelince, Kürt solu içinde horlanan, küçümsenen bir siyasi grup. Bunun başlıca nedeni, pasifist eğilimleri ve Türk solunun reformist kanadı ile olan kan bağları. Başka nedenleri de var elbette..

Bunlar, siyasal dostluk-ideolojik mücadele çerçevesinde tartışılması ve çözümlenmesi gereken sorunlar. Bu yapılmıştır. Yapılıyor da. Ancak, gerek Kürt solu ve gerekse Türk solu eleştiriye karşı oldukça tahammülsüzdür. Her eleştiri, beraberinde mutlaka düşmanca tavırları da getirmektedir. Ne var ki, eleştiri bir prensip sorunu olduğu gibi, bir mücadele silahıdır da. Küçük kızgınlıklar, amaçsız düşmanlıklar hatırına prensiplerden vazgeçmek sözkonusu olmamalı.

Kaba kuvvete, kurşun sıkmaya gelince, bu alçakca bir tavidir. Düşüncelerle, ideolojilerle mücadele gücü olmayanlar, bilgisizler, kendine, inançlarına, düşüncelerine güven duymayanlardır ki, sorunları kaba kuvvete çözüme yolunu ararlar.

Yüzlerce idam dosyası TBMM’de onaylanmayı beklerken, ve tüm dünyada Türkiye’deki idam cezasının kaldırılması için yoğun çalışmalar sürdürülürken, eline silah tutuşturulmuş ne idüğü belirsiz katillerin, emperyalist metropollerin caddelerinde giriştikleri infazlarla nereye varmak amaçlanıyor acaba?

İdeolojik ve siyasal eğilimleri nedeni ile Komkar’a ya da TKSP’ye veya herhangi bir siyasal gruba eleştiri yöneltmek, onun yanlışları ile, eksiklikleri ile mücadele etmek başka şeydir, sömürgecilerin ve genel olarak karşıdevrimcilerin yöntemleri ile bu güçlere kurşun sıkmak başka.

R. Adıgüzel’e sıkılan kurşunun arkasında kim duruyor, bu ortaya çıkacak. Ama, bu kurşunun sömürgeci Türk Devleti’ne hizmet ettiği açıktır.

Buna bağlı olarak belirtmek gerekir ki, PKK’nın eylemleri bilinçli ya da bilinçsiz Türk devletinin politikasına hizmet etmektedir.

Cinayetên siyasî

□ Min di 4’ê gulanê rojname Bild’ê de sureta pîreka Ramazan Adıgüzel ku di nav sükê de hatibû kuştin dît. Gelek ber ketim. Êş li serê min xist û gelek qehirim...

Ewropa, li mihaceretê ji bo kesên siyasîyên Kurd êdî bû komîna mirinê. Guleyên bêbext ji ku û çî wextî dê werin ne xuya ye. Lê ji çî û ji kê re xizmet dikan diyar e: Van êrişan ji kolonyalist û emperyalîstan re xizmet dikan.

Generalên dest bi xwîn yên 12 Îlonê ji biryarên Ewropa gelek nexweş bûbûn. Hewqas, ku Kenan Evren berpirsiyarê herî fanatik yê dîroka 60 salî ya komarê ku xwedî naveroket li dijî Kurd û li dijî komînîsta ye, daye xuya kirin, ku divê li Ewropa “tîmen ji bo kuştinê” dê bîn sazîkirin û çasê netewî Kamuran İnan jî ve yekê bi gotina xwe “rexişînek wek CIA divê” ve dubare kiribû. Mihtaciya dewleta Tirk ya kolonyalist ji şebekê qatîl re li Ewropa îro êdî nemaye. Ji ber ku bername û armanca wê ketin jîyanê. Erişên ku armancên wan rakirina ji holê ya gelfî Kurd e, berê xwe dan li ser girtina şeva Newroz û reşandina fişekan.

Belavokên ku li ser qetilkirina R. Adıgüzel hatin derxistin diyar kirin, ku R. Adıgüzel di Komkarê de dixebitiya û endamê PSKT bûbûye.

Ez ne bawerim ku Komkar rêxişînek demokratîk ya xelkê ye. Li bervajiyê ve, ew di warekî li dijî-demokratîk de ye. Û vê tevra xwe bi serhişkî didomîne. Komkar, ku rêxişînek bi PSKT ve girêdayî ye, ji hêzên siyasî din û ji rêxişînek demokratîk ya xelkî zêdetir wek partiyek siyasî dixebite. Tehamula wê ji bo dîtînen siyasî-ideolojîk yên din ne di organên gerandinê û ne jî di nav endaman de tune ye. Tenê bi alîkî weşanên xwe diweşîne. Tewra xwe ya tengnêrîne bi şewekî fanatik didomîne. Van tiştan ji bo perspektîfên demokratîk yên tevgera Kurd ya li derveyî welêt bê şansiyek mezin in. Komkar li hember Kurdistan Press jî tewrek menfî girt. Ew jî xelet bû.

Ji aliyê din PSKT, di nav çepê Kurd de grubek siyasî ye, ku piçûk tê dîtin û îhtîbar nabîne. Sebeba vê yekê, pasifist bûna wê û girêdayîna wê ya xwînê bi baskên reformist yên çepê Tirk ve ye...

Bê guman sedemên din jî hene.

Van tiştan divê bi dostaniya siyasî û têkoşîna ideolojîk ve bîn mîneqêşkerin û çareserkerin. Ew hatin kirin. Û hê jî tîn kirin. Lê, ger çepê Kurd û ger jî çepê Tirk ji rexna re tehemula wan tune ne. Her rexne bi xwe re tewrê dijminatî jî tîne. Lê rexne çawa ku pîrsekî prensîbî ye, hewqas jî çekê têkoşîne ye. Divê meriv ji bo xatîrê xeyidanên piçûk û dijminatîyên bearmanc dest jî prensîban bernede.

Qiweta hov û berdana gulan jî tewrek adîti ye. Kesên ku, bi dîtînen, îdolojîkî nikarin tîbîkoşînen; kesên nezan û bebawer pîrsên xwe Qiweta hov çareser dikan.

Îro li Tirkiye bi sedan dosya daleqandinê di meclîsê de ye. Li Tirkiye û li her çar alî dinê jî bo rakirina ceza ya daleqandinê xebatên kûr tîn kirin. Kesên ku di vê wextê de, ku hinek çek dane destên wan qatîlan kînin û bi kuştina mirovan di sükên metropolên emperyalîzmê de dixwazin bigihînin kur? Ji ber dîtînen siyasî û îdolojîkî KOMKAR û PSKT û yan jî grubek siyasî ya di re rexne birin, bi xelatiyên wan tîkoşînen û kêmasiyên wan daxuyanîkerin tiştêk din e; bi metodên kolonyalistan û bi gelemperî bi yên li dijî şoreşgeran fişek berdan tiştêk din.

Pişta fişeka ku li R. Adıgüzel ketiye ve hene dê derkeve. Lê, ev fişek eşkereye ku ji diwleta Tirk ya kolonyalist re xizmet dikan. Bi vê ve girêdayî, divê bête gotin ku, îro kiryarên PKK jî, dibê bi zanebûn û dibê nezanî jî politîka dewleta Tirk ya kolonyalist re xizmet dikan.

□ 4 Mayıs tarihli BILD gazetesinin 5. sayfasının yarısını ayırdığı haberin başlığı şöyleydi: **Ramazan Adıgüzel vuruldu!**

Gazete olayı şöyle veriyordu: "Saat 13.45. Yağmur çiseliyor. Wittekind caddesi hemen hemen boş. Yaya kaldırımında 56 yaşında bir Alman kadın (Marianne N.) kocası ve bir tanıdığıyla sohbet ediyor. Aniden silah sesi duyuluyor. 37 yaşındaki Ramazan Adıgüzel (Türk) süratle kadına doğru geliyor. Başka bir (Türk) onu kovalıyor, tabancasıyla üzerine 6 kez ateş ediyor. Adıgüzel, bina- nın duvarı dibine yıkılıyor. Alındaki yara- dan kan akıyor ve ölüyor. Birkaç metre iler- de karnından bir kurşun yiyen Marinanne N. kanlar içinde yerde atıyor. Katil kaçıyor. Silahını 200 metre ötede bir kanalizasyon kuyusuna atıyor. 10 dk. sonra caddeyi polis kapatıyor. Marianne N. hastahaneye kal- dırılıyor.

Katil ortada yok. Tahminen 35-40 yaşla- rında, 1.70 m boyunda. Siyah kısa saçlı, ön alın tarafı açık biri. Polis şefi Lothar Bock 'öldürme nedeni henüz tespit edilmedi. Fak- kat politik olduğu ihtimal dışı değil' diyor. Ramazan Adıgüzel, Aralık 1983 yılında karısı ve 3 çocuğu ile Hannover'e geldi. Kürt olan bu şahıs Komkar üyesi olduğun- dan ülkesini terk etmek zorunda kalmış.

3 Mayıs pazar günü öğlen Nieschlag cad- desinde Komkar grubunun toplantısında o da vardı. Kendisi binayı terk ettiğinde katil onu bekliyordu.

Olay yerine gelen polis, kırmızı-beyaz bir şeritle caddeyi kapatırken meraklılar olay yerine toplanıyordu. Polis, daha sonra du- var dibine yıkılan Ramazan Adıgüzel'in ces- edini beyaz bir örtüyle örttü.

Bir polis memuru Katilin kullandığı ta- bancayı (F.N. 765) kanalizasyon kuyusun- da buluyor ve olayda kullanılan tabancanın olduğunu tespit ediyor. Olayı duyar duy- maz, olay yerine gelen R. Adıgüzel'in karı- sını güçlükle ayakta tutulurken, yakınları da kendisini teselli etemeye çalışıyorlardı."

BILD gazetesinin muhabiri Björn Sönk- sen, bir cinayet karşısında her insanın duya- bileceği insani bir tavırla olayı böyle verir- ken, bazı yanlış aktarmalar da yapıyordu. Adıgüzel, politik bir Kürt mülteci idi ve ka- til, onu, büfeden sigara alırken arkasından kurşunlanmış, omuriliğine saplanan kurşun nedeni ile felç olan Adıgüzel'in kafasına da 6 kurşun boşaltmıştı.

Olaydan sonra, bir bildiri yayınlayan KOMKAR, "Halkımızın yiğit evladı Ali Hoca, PKK'lı ajan-provokatörlerce katle- dildi" diyordu. Bildiri de özetle şu açıkla- malara yer verilmişti: "KOMKAR Genel Yönetim Kurulu Üyesi, halkımızın yiğit ev- ladı Ramazan Adıgüzel (Ali Hoca), 3.5.1987 günü Hannover'de Apocu provaka- törlerce pusuya düşürülerek silahlı saldırı sonucu alçakca katledildi. (...)

Herkes de biliyor ki, PKK'nın provakatör- ce eylemlerinin ilki değil bu cinayet ve sal- dırlar. O, daha ortaya çıktığı günden başla- yarak sürekli olarak kendisi dışındaki diğer yurtsever ve sol örgütleri düşman saydı ve saldırılarını çoğu kez onlara yöneltti. PKK'nın 12 Eylül öncesi giriştiği provaka- törce eylemler, faşist güçler tarafından bol- ca malzeme yapıldı, askeri darbenin baş ne- denlerinden biri gibi gösterildi.

Bu gün de PKK'nın ipleri, halkımızın düş- manlarının elindedir ve Apocu çete, düş- manlarımız tarafından yönlendirilmekte- dir. Örgütsel bağımsızlığı yitiren, düşma- nın elinde piyon durumuna düşen bu çete, bir yandan henüz halk kitlelerinin silahlı mücadeleye hazırlıklı olmadığı bir dönem- de başlattığı maceracı eylemlerle ülkede pravakatörlük rolünü oynuyor; sömürgeci düşmana halkımızı terör ve baskıyla ez- mek, onu toplu olarak sürgün etmek için malzeme yaratıyor. Diğer taraftan yurtdı- şında sahneye konan provakatörce eylemler ise, faşist rejime ve yandaşlarına kendi de- yişleriyle 'yurtdışındakilerin defterini dür- mek için' olanaklar sunuyor, cüftanın Ba- tı'da ki yandaşlarının eline kozlar veriyor. Batı ülkelerindeki tutucu yönetimler yaban- cılara, politik göçmenlere ve onların politik ve kültürel çalışmalarına karşı yeni baskı tedbirleri almak için bu eylemlerden yarar- lanmak istiyor.

Son olaylarda da açıkça görüldü ki, Al- man polisi katilleri yakalamak için hiç bir çaba harcamıyor..."

Sürgün kan ve gözyaşı!

- 3 Mayıs günü Almanya'nın Hannover şehrinde kurşun- lanan Ramazan Adıgüzel olay yerinde öldü.
- Katilin kullandığı silah olay yerinden biraz uzakta bir ka- nalizasyon çukurunda bulundu.
- Kaçan katil izini kaybettirdi.
- KOMKAR ve TKSP imzası ile yayınlanan bildirimlerde, R. Adıgüzel'in PKK tarafından katledildiği belirtildi.
- Deventer'de NEWROZ gecesine kurşun sıkarak 6 kişi- nin yaralanmasına yol açanlardan biri, tutuklu bulunduğu hapisanede, Mahmut BİLGİLİ'nin katili olduğunu da iti- raf etti.

Yayınlanan özel bir sayıda Komkar, Avrupa- daki son olaylarla ilgili olarak verdiği dökü- manda şu noktalara işaret ediliyor: ...7 Mart 1987 tarihinde KOMKAR'ın Münih'te dü- zenlediği geceye saldırı; 21 Şubat'ta Heviya Gel'in Bremen'deki Newroz gecesinde kav- ga çıkartmak, 28 Şubat'ta KKDK'nin Han- nover'de düzenlediği semineri basmak; 14 Mart'ta Bielefeld'de KAWA yandaşlarının dü- zenlediği Newroz gecesini sabote etmek; 15 Mart'ta Rizgarî taraftarlarının Deventer'de (Hollanda) düzenledikleri Newroz gecesine saldırı; 16 Mart günü Yunanistan Lavrion mülteci kampında olay çıkarmak; 25 Mart gecesine KOMKAR Hamburg derneğini kun- daklama; 8 Nisan günü Komkar genel yü- netim kurulu üyesi Mehmet Elbistan'a sui- kast girişiminde bulunmak; 12 Nisan günü Danimarka'da Ostern barış yürüyüşünde bıçaklı saldırı; 3 Mayıs'ta Ramazan Adıgü- zel'in katledilmesi...

Adıgüzel'in parti üyeleri olduğunu belirten TKSP de 4 Mayıs'ta bir bildiri yayınlarken olayı lanetledi. Bildiride verilen bilgilere gö- re; R. Adıgüzel, Bingöl'lü, evli ve üç çocuk sahibi. 12 Eylül'de bir kaç kez tutuklanıp iş- kence görmüş, daha sonra İran'a geçerek 3 yıl orada çalışmış ve 1983'de de Almanya'ya gelerek iltica etmiş.

Bildiride daha sonra şu ifadelerle yer veri- liyor: "Kendisine 'PKK' adını takan bu örgüt, 1984 yazında Kürdistan'da başlattığı eylem- leri bir 'kurtuluş savaşı' olarak niteliyor ve bu perde ardına gizlenerek, yalan ve demagoji üstüne kurulu bir propaganda ile, diğer yurt- sever örgüt ve kişileri de 'teslimiyet'le, 'işbirlikçilik' ile, 'hain ve milis' olmakla suç- luyor. Bu, 'yavuz hırsız ev sahibini bastırır' özdeyişinin tam bir örneğidir. Çünkü bizzat PKK'nın bu eylemleri halkımıza karşı bir provakasyon niteliğindedir.

Bu eylemlerin bir halk savaşı ile ilgisi yok.

Kitleler bu eylemlere destek olmuyor. Bu eylemler, düşmanın güçlü, halkın ise örgüt- süz olduğu, kitlelerin bir silahlı mücadeleye girişmeye veya bu türden eylemleri des- teklemeye hazırlıklı olmadığı bir zamanda başladı. Bu nedenle de düşmanın ağır saldı- rılarına yol açtı. Buna karşılık halk savun- masız ve büyük acılar çekiyor. Apocular halktan destek görmeyince, bu kez saldırı- larını bizzat sivil halka, kadın ve çocuklara yöneltiyorlar. Böylece bu eylemler, sömür- gecici faşist düşmanın ve arkasındaki emper- yalist güçlerin Kürdistan'a yönelik planları- nı hayata geçirmeleri için ellerine ele geç- mez fırsatlar veriyor. Sömürgeci rejim halkımıza karşı azgın bir sindirme savaşı yürütüyor. Sınır yörelerini boşaltıyor, tah- kim ediyor ve kitle halinde sürgünlere ha- zırlanıyor; buna başladı bile. O, bu eylem- leri bahane ederek ülkede şovenizmi ve mi- litarizmi güçlendiriyor, Irak Kürdistan'ında halkımızın yürüttüğü kurtuluş mücadelesi- ni bastırmak, Kerkük-Musul yöresini ilhak etmek için hazırlıklar yapıyor ve sınır ötesi saldırılara girişiyor. PKK'nın bu eylemleri- nin halkımıza karşı tam bir provakasyon ol- duğunu her aklı başında yurtsever örgüt ve kişi görüyor."

Bildirinin son bölümünde ise, PKK'lılara yapılan bir çağrı yer alıyor; çağrının bir bölü- mü şöyle: Bu gün hala PKK üyesi, se- mpatizanı olan iyi niyetli insanlar. Sizi de bu örgütün durumu üzerinde bir kez daha düşünmeye çağırıyoruz. Yurtseverlik adına ruh hastalarının ve ajanların arkasından kö- rükörüne gitmeye, yurtsever kanı dökmeye ve Kürt halkının mücadelesine zarar ver- meye son verin. Siz de içinde yaşayarak çok iyi biliyorsunuz ki, PKK bir siyasi parti de- ğil, hasta ve ajan bir kişinin komutlarına göre işleyen bir komplo ve cinayet örgütü- dür. O, şimdiki dek bu komplo ve saldırı- ları araç yaptığı nice kişiyi de bizzat kendi eli ile yok etti. Dünün PKK yöneticilerinden kim kaldı? Onlar, ya sömürgeci düşmana teslim olup, birer işbirlikçiye dönuştüler, ya izlenen yanlış politikayı eleştirdikleri için, bir mafya babası gibi davranan şef tarafın- dan yok edildiler, ya da kaçıp saklandılar. Yarın aynı şey sizin de başınıza gelecek. Va- kit varken bu çıkamaz yoldan dönün! Apocu hareketi bu provakasyon ve cinayet örgütü- nü terkedin! Elinizi daha fazla yurtsever ka- nına buluşturmayın, yüzünüzdeki kara leke- yi silin!

9 mayıs günü kalabalık bir kitlenin katılı- mı ile yapılan bir törenden sonra R. Adıgü- zel'in cenazesi toprağa verildi.

Öte yandan 15 Mart günü Hollanda'nın Deventer şehrinde yapılan NEWROZ gecesine saldırarak 6 kişinin yaralanma- sına neden olup, halen tutuklu bulunan iki kişiden biri olan (O.T.), Avukat Mah- mut Bilgili'nin katili olduğunu itiraf etti.

8 Mayıs tarihli De Volkskrant (Halk ga- zetesini) nin verdiği haber şöyle: "Hollan- da'nın Hengelo şehrinde oturmakta olan, 32 yaşındaki O.T. Kürt Avukat Mahmut Bilgili'yi katlettiğini kabul etti.

O.T. 15 Mart 1987 tarihinde Hollanda' nın Deventer şehrinde 'Schouwburg' bi- nasında yapılan Kürt ulusal bayramı Newroz'a silahlı saldırı düzenleyenler- den biri olup, olay yerinde yakalanmıştı.

Bilgili, 5 Şubat 1987 tarihinde Deven- ter'deki evinden çıktığı sıralarda kaçırıl- mıştı. Bilgili, bir yıldan beri politik ne- denlerden dolayı Türkiye'yi terkederek Hollanda'ya iltica etmişti. Bilgili'nin kayboluşu, Deventer 'Schouwburg'da ya- pılan silahlı saldırıdan hemen sonra ga- zetemiz (De Volkskrant) tarafından açıklanmıştı.

Büyük bir olasılıkla avukat Bilgili, ba- yılmış Twente Kanalı yanında ki, De Dennen Lokantası'nın yanından kanala atılmıştır. Cesedi 26 Mart 1987 tarihinde bulundu.

Geçtiğimiz hafta Av. Bilgili'nin kaçırıl- dıktan sonra T.O'nun evine götürüldüğü açıklık kazandı.

Hollanda'da ki Kürt örgütlerine göre, gerek 'Schouwburg'da ki silahlı saldırı ol- sun, ve gerekse Bilgili'nin katledilmesi olsun PKK'nın fanatik militanları tara- fından yapılmıştır.

PKK, Avrupa'da saldırı ve öldürme olayları ile tanınmaktadır.

DEUTSCHE
SRPSKO-HRVATSKI
TURKÇE
ITALIANO
PORTUGUÊS

TC Bonn Büyükkelçiliği kürtçe

PO POLSKU
EAAHNIKA
ESPANOL

BI KURDÎ

yayını durduramadı!

□ TC Bonn Büyükkelçiliği'nin ve Almanya'daki ırkçı-faşist derneklerin bütün çabalarına rağmen, WDR Dortmund Bölge Radyosu'nda Kürtçe Redaksiyon oluştu ve yayın yapmaya başladı. ANK muhabirleri, Kürtçe Redaksiyon çalışanlarından XELO ile radyo çalışmaları üzerine konuştular:

- Dortmund Bölge Radyosu'nda kürtçe yayın nasıl başladı?
- 1986 ilkbaharında WDR-Dortmund

radyoda çalışmış ya da gazetecilik yapmış hiç kimse yoktu. Üstelik çoğumuz öğrenmiydik. Hem öğrenimimizi yürütmek hem de geçimimizi sağlamak için çalışmak zorundaydık. Ayrıca, güzel kürtçe konuştuğu halde, kürtçe okuyup yazmasını iyi bilen insan sayısı azdı. Kürtçe okuyup yazmasını bilmek de yetmiyordu. Aynı zamanda çeviri için almanca bilmek de gerekliydi.

Bunların yanı sıra, Türk pasaportu taşıyan Kuzey Kürdistanlı arkadaşlarımız, pasaportlarının Türk Konsolosluklarına iptal

Kürdistan İşçi Derneği ismi ile KOMKAR'a bağlı bulunan bu derneği, Dortmund Radyosu Kürtçe Redaksiyon Bölümü olarak 12.10.1986 tarihinde çalışmalara davet ettik. Kendilerine benim imzama bir yazı gönderildi. Çalışmalarımız hakkında onları bilgilendirdik. Kürdistan İşçi Derneği, görevlendirdiği bir kişi ile çalışmalara katıldı. Biz de bildirilen ismi WDR'ye ilettilik ve resmileştirdik. Ön çalışmalarımız 2 Şubat 1987 ye kadar devam etti. İlk yayına 5 Şubat 1987 günü saat 21.30'da başladık.

mesajları aldık. Avrupa ve Almanya'daki bir çok kişi ve kuruluş bizlere kutlama ve destek mesajı gönderdi.

Almanya'daki Kürtler bizden ısrarla Kürdistan'la ilgili haberler vermemizi istiyorlar. Ancak, radyonun niteliği buna elvermemektedir. Çünkü bu radyo, kürtçe yayın yapan bir Alman radyosudur. Kürtlerin radyosu değildir. Bölgesel bir radyo olduğu için de, Dortmund ve çevresiyle ilgili haberlere yer vermektedir.

Bunlar olumlu tepkilerdir. Olumsuz tepkilerin en büyüğü Türk Devleti'nden geldi. Bonn'daki Büyükkelçileri aracılığı ile kürtçe yayına son verilmesi için defalarca WDR ile çeşitli Alman makamlarına başvuruldu. Bu konudaki haberler Türk basınında da çıktı. Ayrıca bölgedeki sağ eğilimli 10 adet dernek ve cami yayının iptali için kampanya açtılar. Türk Devleti ile sağcı dernek ve camilerin protestoları halen devam etmektedir.

Né var ki, WDR yetkilileri, bu protestoların hiç birisine aldırmadılar. Bölgedeki Kürtlerin ihtiyacına cevap vermek için yayına devam etmekte de kararlıdır. Bernama Kurdî, sanatçılardan kiliselere, yazarlardan partilere ve sendikalara kadar geniş bir kamuoyunun desteğini gördü.

- Bize son olarak demek istediğiniz bir şey var mı?

●● Bazı diyebileceklerim var elbette. İlk olarak; Kürtlerin Avrupa'da yoğun yaşadığı yer Almanya'dır. Federal Almanya'da, Kürtlerden daha az nüfusa sahip ulusların dilleriyle yayın yapılırken; Kürtler bu haktan mahrum edilmişti. İlk kez devlete bağlı WDR-Dortmund Bölge Radyosu Federal Almanya'da kürtçe yayın yaptı. Kürtçe yayının hayata geçmesinde cesaretleli adım atan ve büyük yardımları geçen Dortmund Radyo yetkililerine ve özellikle Sa-

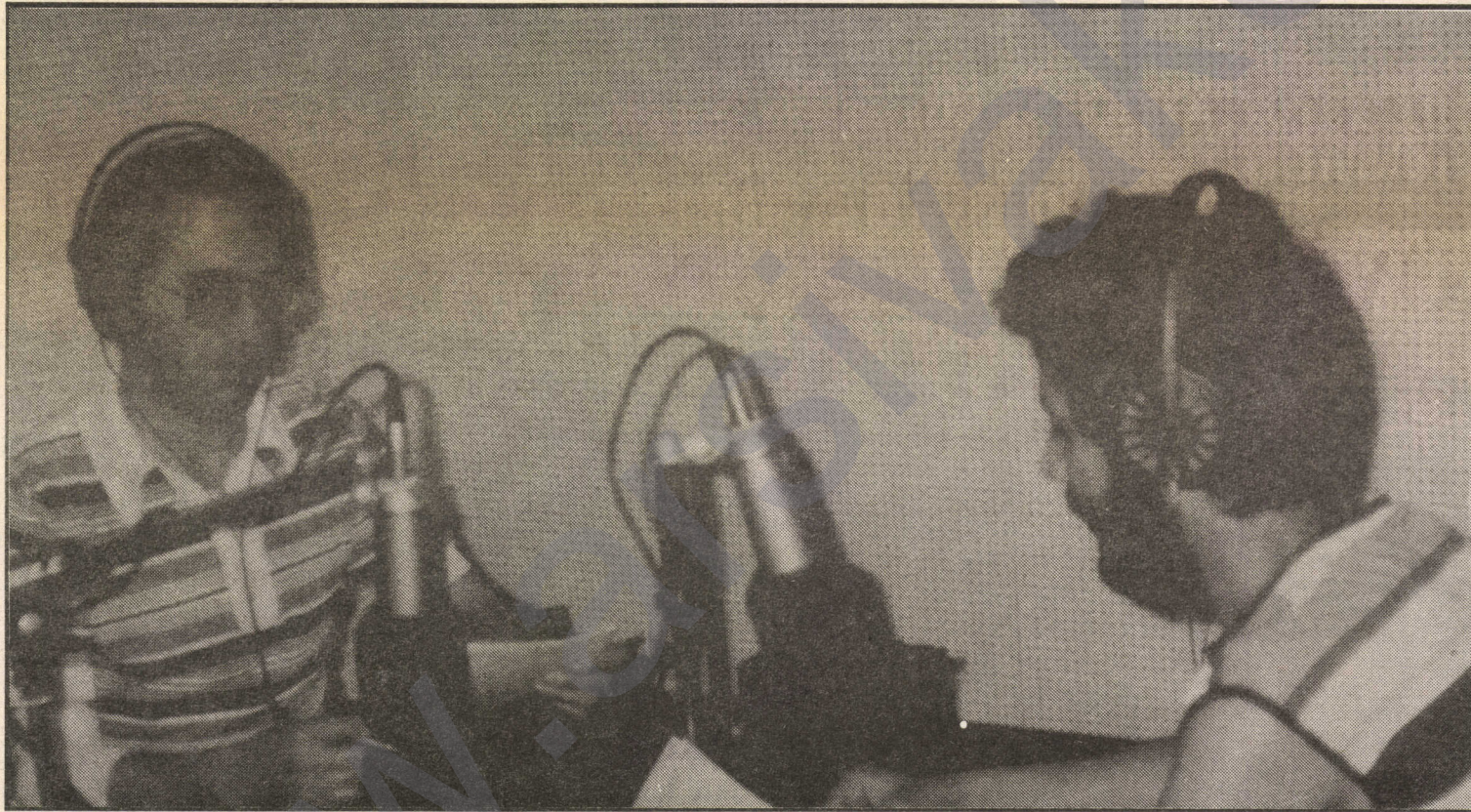
yın Jürgen HOPPE, Hildegard KÜHNE, Erdmann LINDE ile Dr.KATZ'a kamuoyu önünde teşekkür etmeyi bir görev sayıyorum.

İkinci olarak; Bizi destekleyen kişi ve kuruluşlara ve bu arada Kürdistan Press'e teşekkür etmek isterim. Dortmund'daki kürtçe yayını kamuoyuna ilk kez mal eden Kürdistan Press oldu.

Üçüncü sözüm; Türk Devleti ve O'nun F.Almanya'daki Büyükkelçisi'nedir: Kürt Halkı ve Kürt dili yoktur gerekçesiyle kürtçe yayına karşı çıkarken gülünç duruma düşüyorsunuz. Biz şu anda sizin yok saydığınız dille 14 üncü yayını da yaptık. Yayınımızı daha da geliştirip sürdüreceğiz. Bernama Kurdî, gücünü ulusal gerçekliğimiz, kültürümüz ve akıcı dilimizden, çalmak istediğiniz folklor ve müziğimizden almaktadır. Ve yine unutmayın ki, dünyada Kürt Halkı'nın da dostları vardır.

- Teşekkür ederiz Xelo.
- Ben de size.

9 Mayıs 1987

Mazan û Xelo di peşkêşkirina weşana Bernama Kurdî de • Kürtçe program spikerlerinden Mazan ve Xelo yayın sırasında

Bölge Radyosu'nun, Almanya'da yaşayan yabancılar için, kendi dillerinde yayın yapmayı planladığını öğrendik. Ancak, yabancı dillerde yapılması plânlanan yayına kürtçe dahil değildi. Durumu Dortmund Kürdistan Öğrenciler Komitesi'nde tartışıp, kürtçe yayın için başvurma kararı aldık. Kürdistan Öğrenciler Komitesi Başkanı olarak başvuru için ben görevlendirildim. Başvuruda bulunup, Radyo yetkilileri ile toplantılara katılmaya başladık.

8 Haziran 1986 tarihinde, kürtçe yayın grubunu oluşturup Radyo yetkilisi Bayan Hildegard KÜHNE'ye önerdim. 11.7.1986 tarihinde kürtçe yayın yapma talebimiz ile beş kişilik yayın grubumuz kabul edildi. Böylece 1986 yılının ilkbaharındaki kürtçe yayın girişimimiz, Alman Devlet Radyo Kurumu olan WDR nezninde resmileşmiş oldu.

- Çalışmalarınızı nasıl yapıyordunuz? Çalışmalarınız sırasında karşılaştığınız zorluklar oldu mu?
- Kürtçe yayın grubumuzda, önceden

linden korkarak, çalışmalara açıkça katılmaktan çekiniyorlardı.

Hafta sonları radyoevine gidip yayın konusunda ders alıyor, hafta arasında teypler omuzumuzda röportajlar yaparak pratiğimizi geliştireyorduk. Her şeyi yeni öğreniyorduk. Yani dili, tekniği, röportajı, gazeteciliği, haber toplamayı, canlı yayıncılığı v.b. yeni yeni öğreniyorduk. Çalışma ve yayınlarımızı amatör bir ruhla yapıp, hiç bir maddi karşılık almıyorduk. Bu arada grubumuz Soran lehçesini bilen iki arkadaşta davet ettik.

Yayının başlama tarihi belli değildi. Yukarıda bahsettiğimiz zorluklar ve yayının gecikmesi sonucu, umutsuzluğa kapılan bazı arkadaşlarımız çalışmaları bıraktılar. Grubumuz sürekli değişiyordu. Yeni gelenleri, yeniden yetiştirmek zorunda kalıyorduk.

Bu şekilde çalışmalarımız bir yıla yakın devam etti. Bizim Kürdistan Öğrenciler Komitesi dışında Dortmund'da faaliyette bulunan Kürdistanlı tek bir dernek vardı.

- Yayın hakkında biraz bilgi verir misiniz?

●● Dortmund Enternasyonal Radyosu (Radio Dortmund International), kürtçe, yunanca, polonyaca, yugoslavyaca, türkçe, portekizce, italyanca ve ispanyolca yayın yapmaktadır. Yayında bölgesel haberler, politik, kültürel ve sosyal çalışmalara yer verilmektedir. Ayrıca müzik var.

Bizim yayınınızın adı BERNAMA KURDÎ'dir. Her perşembe saat 21.30'dan 21.45'e kadar sürmektedir. Yayından sonra 0231/13 99 105 numaralı telefonda yarım saat bekleyip; yayına ilgili dinleyicilerimizin eleştirisi, öneri ve isteklerini alıyoruz.

- Bernama Kurdî'ye ne gibi tepkiler var?
- Yayınımızı Kürtler arasında büyük bir sevinç ile karşılandı. Öyle ki, Dortmund'da yaşayan Kürtler, telefon ya da kaset aracılığı ile yayın alanı dışındaki şehir ve ülkelere yayınımları ulaştırdılar. Örneğin; Münih, Stuttgart, Berlin'in yanı sıra Diyarbakir, Malatya, İstanbul, İsveç, İsviçre ve Fransa'dan hemen yayın bitiminde telefonla kutlama

Balyozxane ya TC'yê li Bonnê nikaribû weşana kurdî rawestîne!

Bölücülerin oyununa geldiler

Dortmund Kürtçe Radyosu yayın yapıyor

KÜRTÇE YAYINLA PROPAGANDA

Düsseldorf Başkonsolosluğu yetkilileri, konuyla ilgili muhabirine açıklamışlardır. "Dortmund radyo yayını, yayınlar yapıldığını belirterek, "Bizim için bu yayınlara izin verilmeyecektir. Bizim için bu yayınlara izin verilmeyecektir. Bizim için bu yayınlara izin verilmeyecektir."

TERCÜMAN kürtçe yayınıla ilgili olarak haberi manşete çıkardı..Konu, çok önemli!!!

□ Li Elmanya Federal, bajarê Dortmund, nezîkê 4 mehê, ku di bin navê "Bername Kurdî" weşaneke radyo destpêkiriye. Me ji bo xwendevanên Kurdistan Press, berpirsiyara redaksiyona "Bername Kurdî" WDR (Radyo Heremi ya Dortmund-, kek Xelo re li ser rewşa weşana Kurdî hevpeyvînek çêkir.

● Radyo Heremî ya Dortmund, çawa dest bi weşana kurdî kir?

● Di bihara 86 an de, me bihîst ku wê Radyo Heremî ya Dortmund bernamekî ji bo biyaniyên, ku li Elmanya dijîn pêk bîne. Lê belê di nav wan zimanên biyanî, ku weşan pê bihata çêkirin, zimanê kurdî tune bû. Me ev rewş di nav Komîta Xwendekarên Kurdistan de anî gîftûgokê û me biryar girt ku ji bo weşana Kurdî serî li berpirsiyarên radyo xî. Ev vatîni dan ser milê me. Ez ji bi navê serokê komîte, serî li berpirsiyarên radyo xîst û bi berpirsiyarên radyo ve civînên me destpêkir.

Di 8.6.1986 an de, min grûba weşana Bernama Kurdî pêkanî û pêşkeşî Hildegard Kühne kir. Di 11.7.1986 an de daxwaza weşana kurdî û grûba weşanê, ku ji penc kesan pêkhatibû, hate pejirandin. Bi vî awayî daxwaza weşana Kurdî, ku di destpêka bihara 86 an de dest bi karkiribû ji alî meqamên fermî ya Radyo WDR, hate pejirandin.

● Hûn karê xwe çawa dimeşînin û pirsgerîkên we çi ne?

●● Di nav gruba weşana Kurdî de tu kes ji me berê kara rojnemevanî û radyo nekiribû. Di gel wê jî gelek heval xwendekar bûn. Pêwîst bû, ku em him bixebitin û him jî bixwînin. Wekî din gelek kes dikaribûn bi kurdî biaxifin, lê nikaribûn bi kurdî binivîsin û bixwînin. Xwendin û nivîsandina kurdî jî bi tenê terî nedikir. Diva bû ku mirov zimanê Elmanî jî baş bizanî, li gel vana gelek hevalên Kurdîstana Bakûr ji ber tîrsa îptalkirina pasaportên xwe ji alî balyozxana Tirkî, nikaribûn bi avakî vekirî di kar û barên radyo de beşdar bin.

Di dawiya hefteyan de em çûn radyoyê û me darsa rojnemevanî û weşanê girt. Di nav hefteyan de jî teyp di milê me de, em diketin nav Kurdan û hevpeyvîni çêkir.

Em her tiştî serî ve hindibûn. Wek zimana rojnemevanî, berhevkirina nûçan, agahdarî, weşana bi jiyan, teknîk û hwd. Em xebatên xwe bi awakî amator pêkdianî, tu maasê me jî tunebû. Di wê demê de, me du hevalên ji Kurdîstana Başûr, ku dikaribûn bi zarava soranî biaxivin, beşdarê xebata radyo bûn, girt nav xwe.

Dema destpêkirina weşanê ne diyar bû. Ev pirsgerîkên ku min li jor behs kir û dereng

ketina weşanê bû sedemên bê hevîtiya hinek hevalan, ewana dev jî xebet berdand. Bi vî rewşê xebata me nezîkê salek dom kir. Li dervayê Komîta Xwendekarên Kurdistan, li bajarê Dortmund komelek kurdî hebû; Komela Karkerên Kurdistan girêdayî KOMKAR bû. Me bi navê Redaksiyona Bername Kurdî û bi îmtiza min di roja 12.10.1987 an de namek ji wan re rêkir, komel agahdar kir. Me ji wan xwast, ku ew jî bikevin nav xebata radyo. Komel navek pêşniyar kir me ji ev nav pêjirand û pêşkeşî berpirsiyarên WDR kir.

Bi vî awayî xebata me heya 2.2.1987 an berdewam kir. Me di roja 5.2.1987 an li katjimêr 21³⁰ an de weşana yekemîn çêkir.

● Bi kerema xwe dikarî di derbarê weşanê de me agahdar biki?

●● Radyo Dortmund International bi kurdî, yunanî, polonî, yugoslavî, tirkî, portekîzî, îtalî û îspanî weşanan çêdike.

Weşan ji nûçeyên herêmî, politîk, çandî, civakî û mûzîk pêk tê. Navê weşanê me Bername Kurdî ye. Her pêncşem, katjimêrî 21.30, heya 21.45 an dom dîke. Ji weşanê şun de, em niv seat li ser telefonê (0231-1399105) benda pêşniyar, rexne û daxwazên guhdarên xwe dimînin.

● Li hember Bername Kurdî çi reaksiyon hene?

●● Weşana me di nav Kurdan de bû sedema şahiyekî pir mezin. Kurdên ku li hêrema Dortmund rûdin bi kêfxweşî bi rêya televîzyon û kasetan dengê weşanê me digihî-

nin bajar û welatên ditir. Her wekî; ji München, Stuttgart, Berlîn û ji Diyarbekrî, Melatya, Stenbol û ji Swêd, Swesra, Fransa dawiya weşanan de gelek pirozbahiyên germ ji telefona me wergirt. Xeynê wê jî gelek rêxistin û kesên Kurd li Ewropa bi nameran ji me re piştgiriyên xwe pêşkeşkirin. Kurdên li Elmanya ji me deng û behsên Kurdistanê dixwazin û dipên ku em ji wan re pêşkeş bikin. Lê belê naveroka radyo jî ve yekê re nade, ji ber ku ev radyokî Elmanî ye û bi zimanên kurdî weşanan çêdike; ne radyokî kurdî ye. Ev zêdetir li ser deng û behsên derdorê Dortmund disekine ji ber ku radyokî herêmi ye. Evana reaksiyonê baş in.

Lê mixabin reaksiyonên ne baş jî hene: Gewretirîn reaksiyon ji alî dewleta Tirk hat. Wan bi rêya sefira xwe ya Bonnê gelek caran dijî Bernama Kurdî nerazibûna xwe (protest) ji bo berpirsiyarên WDR û meqamên din yê Elmanî re şandin. Li ser radyo rojnemeyên tirkî jî gelek tişt nivîsandin. Li gel wî 10 komele û mizqgeftên nijadperest û olperestên tirkan dijî Bernama Kurdî qempanya vekirin. Ev qempanya hîn dom dîke. Lê belê berpirsiyarên WDR qet guh nedan van dijîtiyan ku li hember me hatin kirin. Ji ber ku ew di zanistiya ve yekê de ne, ku pewistiya weşanekî kurdî jî bo kurdên li Dortmund heye. Bernama Kurdî pişgiriya fireh ji hûnermendan heya dêran, ji nivîskarên heya sendika û partiyan ditiye. Û ev piştgirî her diçe xurt dibe.

● Hûn dixwazin di dawiya ve hevpeyvîne de hin tiştan ji me re bêjin.

●● Hin gotinên min hene, yekemîn; Li nav welatên Ewropî jêdetirê Kurdan li Elmanya ye. Pir netewayên ku hejmara wan ji Kurdan kemtîre li Elmanya bûne xwedî weşan. Kurd jî ve mafê bê parin. Ev cara yekemîne ku Kurd bi Radyoya Komara Elmanya Federal a WDR-Dortmund li Elmanya dibin xwedî weşanekî fermî (resmî). Ez li vir spasîya xwe ji berpirsiyarên Radyo Dortmund û bi taybetî ji van camerên ku pêkanîna Bernama Kurdî de xizmetek mezin kirine wek, Berêz Jurgen HOPPE, Hildegard KÜHNE, Erdmann LİNDE û Dr.KATZ re pêşkêş dikim.

Duyemîn; Ez sipasiya xwe her kes û rexistinên ku piştgirî yê me kirine û Kurdistan Press ra pêşkêşdikim. Pewiste bê gotin ku nasandina weşana Kurdî de Kurdistan Press rolek baş listiye.

Gotina min ê davî ji dewleta Tirk û sefirê wan re ye. Bi gotinên wan "Kurd û zimane Kurdî tune ye". Xwe dixin rewşekî lê bê kenîn. Me niha weşana xwe ya 14 min bi ve zimanê ku ew dibejin tune ye pêk anî. Weşana me wê hîn firehtir bibe. Ji ber ku Bernama Kurdî hêzê xwe ji hebûna netewayê Kurd û çanda wî yê ku ew (tirk) dixwazin bidizin bikin a xwe distine. Vaye ji wê çandê, folklor û muzîkê hezê xwe dipirin weşanê xwe pêşkêş dikin. Bila ew ji bîr mekin ku li cîhanê gelê Kurd heye û hevalbendên wî jî hene...

□ Spas kek Xelo.

□ Ez jî ji we re spasdikim.

Xebatkarên kar û barê teknîkî Britta û Stêrk ● Kürtçe yayının teknik ekibi Britta ve Stêrk

Tekin arkadaşları tarafından anıldı

Diyarbakır • Özel
Türkiye'de öğrenci gençliğin eylemleri sürerken, Kürdistan'da da ilk kanlı öğrenci eylemi bir süre önce Van'da meydana geldi.

Van 100. Yıl Üniversitesi öğrencilerinden Mehmet Şirin Tekin, bizzat devlet güçleri tarafından yönetilip organize edilen bir saldırı sonucu öldürüldü. Olay basına, "oruç tutan öğrencilerle, tutmayan öğrenciler arasında çıkan çatışma" biçiminde verildi. Bu yorum, islami hareketi resmi ideolojinin içine almayı amaçlıyordu.

Son öğrenci eylemlerinde, Türkiye'nin metropol illerine nazarın Kürdistan'daki öğrenci hareketliliğinin "sessizlik" göstermesinin nedeni hiç kuşkusuz Kürdistan'da yaşanan açık bir devlet törörünün

olması. Üniversite-lerin bulunduğu Kürdistan illerinde devlet, Türkiye'ye nazaran ayrı bir program sürdürüyor. Kürdistan'da derme-çatma kurulan üniversitelere, sağcı, faşist ve fanatik müslüman kadrolar yerleştirilirken, bunlara hedef olarak da Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal muhalefetin nasıl bastırılacağı dersleri verilmekte.

Gelişen olaylar Mehmet Şirin Tekin olayının ne ilk ne de son olay olacağını gösteriyor. Van'da M.Şirin Tekin olayından önce bir bıçaklama olayının daha olduğunu ve bunun basından

ve kamuoyundan saklandığını yazan Y. Gündem dergisi, olayı şöyle veriyor: "...Kanlı saldırıdan yarım saat önce, palto ve pardesüler giymiş, 30 kişiyi aşkın bir kalabalık, 100.

Yıl Üniversitesi'nin önünde minibuslerin inmiş ve okula yönelmişti.

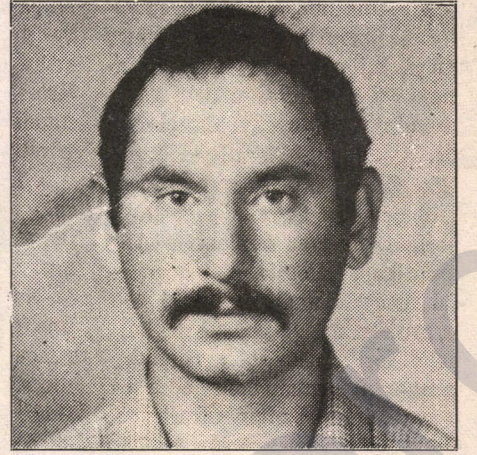
Üç günlük stajyer bir polisin bile dikkatini çekebilecek bu kalabalık, Erek Karakolu'na 50metreden daha az bir mesafede, okulun karşısında bulunan Minica fe'ye yöneliyor, karakola haber verilmesine rağmen, saldırı sonrasını olay yerine sadece iki polis

geliyordu...Maras caddesi'ndeki olay yerine gelen polis minibüsü ise iddialara göre 20 km. süratle seyrediyordu..."

Ve ardından Mehmet Şirin Tekin'in öldürüldü. Cenazesi doğum yeri olan Bismil'in Tepcecik köyüne kaldırılan M. Şirin Tekin'in mezarını ziyaret etmek amacıyla, Dicle Üniversitesi'nde çeşitli fakültelerde okuyan 200'e yakın öğrenci geldi. Mezarına çiçek bırakarak saygı duruşunda bulunan öğrenciler, ailesi ve yakınlarıyla görüştükten sonra Mehmet Şirin Tekin'in ailesine 3 torba şeker ile 2 teneke yağ yardımında bulundular. Şirin Tekin'in babası oğlunun öldürülmesi olayının peşinen bırakmayacağını söyleyerek, "100. Yıl Üniversitesi Rektörü ve polisten şikayetçiyim, oğlumun öldürülmesinden bunların parmağı var" dedi.

Ayrıca Avrupa'da da öğrenci gençliğin eylemlerini desteklemek için bir takım faaliyetler yapıldı. Bunlardan biri de 28 Nisan 1987 tarihinde Almanya'nın Duisburg kentinde gerçekleşti. Türkiyeli ve Kürdistanlı devrimci demokratlar, Türkiye'de öğrenci gençlik üzerinde sürdürülmek istenen anti-demokratik baskıları protesto etmek amacıyla 3 günlük açlık grevine gittiler. Duisburg üniversitesinde yapılan eyleme, Alman öğrenci gençliği de katılarak, Türkiye'deki eylemlerle dayanışması içinde olduklarını belirttiler. □

Türk Polisinin Avrupa'da kirli oyunları

Süleyman Yağız

□ Dayanışma Derneği eski Başkanı ve yeni yönetim kurulu üyesi Süleyman YAĞIZ ikinci kez İnterpol tarafından, bu kez Avusturya'da tutuldu.

□ Geçtiğimiz günlerde ise, 1980'de İsveç'e iltica eden bir politik Kürt mülteci de (A.K.), Almanya'da İnterpol tarafından tutulmuştu.

Türk polisi, Avrupa'da Türk ve Kürt politik sığınmacılar üzerinde huzursuzluk yaratmak amacıyla kirli oyunlarına devam ediyor. Türk polisi, düzenlemiş olduğu sahte belgelere dayanarak İnterpol aracılığıyla politik sığınmacı olarak bulunan devrimcileri tutuklatıyor.

Geçen haziran ayında Hollanda'ya bir düğüne giderken, Danimarka-Almanya sınırında gözaltına alınan Dayanışma Derneği eski Başkanı Süleyman YAĞIZ, bir aya yakın bir süre Almanya'da tutuklu kalmıştı. Türk devletinin iade talebinde bulunmasına karşın, gerek İsveç devleti ve gerekse demokratik baskı gruplarının girişimi sonucu Süleyman YAĞIZ serbest bırakılmıştı. Mahkemesi Almanya'da yapılan Süleyman YAĞIZ, yargılama sonucu beraat etmiş ve ismi Alman İnterpol listesinden silinmişti. Geçtiğimiz günlerde ise, Almanya'da bir gecede hazır bulunmak için giden ve dönüşte Almanya-Danimarka sınırında Puttgarden'de tutuklanan, İsveç Kürt Dernekleri eski Başkanı A.K. gerek İsveç devletinin ve gerekse demokratik baskı gruplarının girişimi sonucu serbest bırakılmış, davanın gıyabında sürdürülmesine karar verilmişti. □

Duisburg Üniversite'sinde açlık grevi

foto: A. Turhan/Duisburg

xebata komela jinên kurdistanê

Komela me, îsal ji beşdarî kar û barên platforma 8'ê Adarê a Jinan Navnetewî bû. Em wek komele, digel 26 komelên din -evana endamên Komîta Pirozkirina 8'ê Adarê ne- me xebatên xwe domand. Li ser navê jinên Kurd, telgriafekî hat hazirkirin û ev telgriaf ji aliyê 26 komelan ve hat îmzekirin û ji Koma Miletan re hat şandin. Roja 8'ê Adarê, li meydana Sergelstorgê, em digel komelên din civiyan û paşî seat di navbeyna 12-17'an de, Li Kulturhusetê, me programekî pêkanî.

Me ergî vekir û folklorê me, bi listikên hêla Diyarbekirî ve gelek eleqedera mêvanan kişand. Me belavokek bi Swêdî belav kir. □ Me, wek komele, di 7'ê Adarê de, li Medborgarhusetê, bi navê "8'ê Adarê Roja Jinan Navnetewî" şevkî çêkir. Di şevê de folklorê komela me, bi listina

listikên Diyarbekirî û Bedlisê, şevê xemiland; bi nişandana tîyotroyek û bi sitranên geleri û şoreşgerî ve koroya me, mêvanan bir ser çiyayên Kurdistanê. Di şevê de hozanên endam û yên mêvan ji, bi sitranên xwe yên wexş ve, şeva me pirtir dewlemend kirin. Ji çar beşên Kurdistanê, dora 400 kes di şevê de beşdar bûn. Nûnerên komelên Swêdiyyan û yên din ji, wek wexwendan beşdar bûn. Grûba Şilî ji, bi sitran û listikên xwe ve, alîkarî şeva me re nişan dan.

□ Di 29'ê Adarê de, kongra Jinên Sosyal Demokrat yên Swêdê, li Stockholmê pêkhat. Komela me ji hatibû wexwendin. Li ser navê komela me, nûnerê di kongrê de axaftinek çêkir. Piştî axaftinê, komela me, ji bo protestokirina dewleta Tirk û Iraqê, du(2) telgriaf pêşkeşî kongre kir. Telgriaf ji

aliyê ve hat qebl kirin û her weha ev herdu telgriaf ji Kenan Evren û Seddam Hüsen re hat şandin. Di kongrê de, sergiya komela me ji, gelek eleqeder nişan da.

□ Gora programa me, emê van kar û barên jêrîn ji di nav vî salî de pêkbinin;

• Yekê Heziranê "Roja Zarokên Cihanê" ye. Ji bo pirozkirina "Roja Zarokên Cihanê", komela me li Tensatrafê, di 23'ê Gulanê de, seat navbera 13-17'an de programekî amade kiriyê.

• Em, li merkeza ABF'ê, di meha Gulanê de, dest bi qursa xwendin û nivîsandina zimanê kurdî dikin. Ji bo hinkirina dirûnê ji emê qursekî vekin.

• Di bernama me de, "Lêkolînek li ser rewşa jinên Kurd" jî heye. Ev proja me, dê dirêj bajo, lê em, ji bo serketina vî kari jî dixebitin.

Digel silavên şoreşgeriyê...

Komela Jinên Demokratên Kurdistanê Li Swêdê

İsveç'de rasizm

ANK • Stockholm

İsveç Partisi adı altında örgütlenen İsveçli ırkçılar son günlerde çalışmalarını yoğunlaştırdılar. Geçtiğimiz günlerde, ırkçı gruplarla anti-ırkçı gruplar arasında meydana gelebilecek büyük bir çatışma polis tarafından önlemlerle engellendi. Uzun bir süreden beri, ırkçı gruplar İsveç metro merkezlerinde yabancı düşmanlığını içeren bildiriler dağıtarak, huzursuzluk yaratmaktaydılar.

Demokratik baskı gruplarının yanısıra İsveç halkının büyük bir kesimi bu ırkçı gruplara karşı geniş tepkiler gösteriyor.

İrkçı gruplar, tüm diğer Avrupa ülkelerindeki yandaşları gibi, 1960 sonrası Avrupa dışından gelen göçmenlerin ülkelerine dönmeleri gerektiğini iş ve ev bulmada kesinlikle İsveç'lilere öncelik tanımasını talep ediyorlar.

Anti-rasist örgütler ise, İsveç devletinden, son dönemde gelişen faşist hareketin bir an önce resmi olarak yasaklanmasını talep etmektedirler.

Olayların büyümesi üzerine, anti-rasist gruplar 16 Mayıs 1987'de karşı bir miting düzenlediler. Miting de, çıkan çatışma polis tarafından güçlükle önlenemedi. Miting alanında ırkçı İsveç Partisine üye genç bir yeni nazist gazetecilerin sorusuna şöyle cevap verdi: "Partimin mesajlarını dağıtmaya ve yaymaya devam edeceğim. Çünkü ben ülkemi kendimden daha çok seviyorum. Fanatik komünistler genel düzeni, topluluğun özgürlüğünü, polisi müdahale etme düzeyine getirerek amaçlarına ulaştılar. Fakat biz, terörist ve vatan hainlerinden gelen tehditler karşısında yılmaya çağız."

İsveç'de ırkçı hareketin saldırganlığı, göçmenler arasında olduğu kadar, İsveçliler arasında da endişe ve öfke yaratmış durumda. □

40 Yıl Sonra "Lyon Kasabı"

Klaus Barbie

Yargılanıyor!

"II. Dünya Savaşı sırasında Fransa'da Nazi işgaline karşı yürütülen direniş hareketinin merkezi Lyon kentiydi, direnişin lideri de, Jan Molan..Lyon kentinde Jan Molan'ın yakalanması ve işkence altında ölmesinin sorumluluğunun yanısıra, öncelikle Yahudileri hedef alan insanlık dışı olayların baş aktörü ise, kentin Gestapo subaylarından Nazi SS yüzbaşısı Klaus BARBİE idi.

Barbie, bu gün 73 yaşında ve bir kez daha Lyon kentinde. Ama şimdi elleri kelepçeli bir suçlu olarak mahkeme önünde...

"Lyon Kasabı" olarak anılan Barbie, 11 Mayıs günü başlayan ve 2 ay sürmesi beklenen "Nazi Savaş Suçluları" davasında insanlığa karşı işlediği bir dizi suçtan yargılanmakta.

Barbie, Lyon kentine 1942 yılının Kasım ayında, 29 yaşında bir Gestapo subayı olarak atandı. Lyon kentine ayak basar basmaz da, Nazilerin gerek Fransız direniş hareketini kırma ve gerekse Yahudileri imha etme politikasının vazgeçilmez bir subayı oldu. Daha önce Hollanda ve İsviçre'de sürdürülen kirli savaştan maddiyalar alarak çıkmıştı. 1944 yılının Ağustos ayına kadar başında bulunduğu birlik, 14.311 kişiyi tutukladı, 7591 kişiyi toplama kamplarına gönderdi, 4342 cinayet ve 290 ırza tecavüz suçu işledi.

Savaş sona erdiği zaman Barbie, aranan Nazi Savaş Suçluları listesinde yakalanmaktan kurtulan ender Gestapo subaylarından biriydi. 1952-54 yılları arasında Fransa'da 2 kez giyabınca yargılandı ve ölüme mahkum edildi. Barbie'yi bulup da ortaya çıkarmak ve fiilen sanık koltuğuna oturtmak için ise tam 40 yıl beklemek gerekecekti.

Nasıl kayboldu Barbie, bunca yıl nerede yaşadığı, neler yaptı?

Barbie'nin öyküsü savaşın hemen ardından Almanya'da başladı. Geçimini hırsızlık ve karaborsacılık ile sürdüren Barbie, önce bir arkadaşının aracılığı ile Almanya'daki Amerikan yönetiminin yetkililerine yanaştı. Amerikalıların, karşıcasusluk örgütü, Barbie'nin, kaçak bir Gestapo subayı olduğunu ve arananlar listesinde bulunduğunu biliyordu. Örgütte çalışan Robert Tyller adlı yetkili Barbie'yi işe aldı ve üst makamlara gönderdiği bir yazıda da "Barbie'nin aranan eski bir Gestapo subayı olmasına rağmen, kendileri açısından yararlı olacağına inandığını" belirtti. Barbie X3054 kod numarası ile işe alındı ve ayda 50 dolar karşılığında anti-komünist timlerle çalıştı.

Barbie, 1947-49 yılları arasında Amerikan İstihbaratı için çalıştı. 1949 yılında, Fransa'nın, Barbie'nin bulunması için giriştiği çaba, diplomatik bir boyut kazanmıştı. Amerikan İstihbarat yetkililerinin Barbie'yi saklamaya devam etmeleri, artık bir skandal boyutuna varabiliyordu. Barbie'nin kendileri için çalıştıkları ni da açıklayamazlardı.

Çözüm, Barbie'ye yeni bir kimlik vermekten geçiyordu. Barbie'ye, Klaus ALTMANN adına düzenlenmiş bir kimlik bulundu. Klaus Altmann, Yahudi toplama kamplarında ölen bir Yahudi Hahamı'nın adı idi. Eline vatansız kişilere verilen bir seyahat belgesi tutuşturulan Barbie, 1949 yılın 23 Mart'ında, yanında karısı ve iki çocuğu ile beraber Avusturya üzerinden İtalya'ya geçti. Oradan da Koriyentes adlı bir gemi ile Bolıvy'a'nın Lapaz kentine doğru yola çıktı..Klaus Barbie, Altmann takma adı artık 32 yıl boyunca Bolıvy'a'da yaşayacaktı.

Arada bir diğer Latin Amerika ülkelerini de dolaşan Barbie, Bolıvy'a vatandaşlığına geçti. Ve Latin Amerika'da gerici hükümetlerin, aşırı sağ örgütlerin ve askeri rejimlerin hizmetinde bulundu. Onlardan aldığı yardımlarla iş hayatına atıldı. Hem para kazandı, hem de ardiardına gelen askeri rejimlerin güvenini...

Bolıvy'a, Latin Amerika ülkeleri arasında darbeler ülkesi olarak biliniyordu. Bu ülkede hükümetlerin yaşam süresi, yıllarla değil, aylarla ölçülürdü. 11 Mayıs günü, Lyon kentinde başlayan yargılamalar, Klaus Barbie'nin Bolıvy'a'daki yaşamını da açıklığa kavuşturmuş oldu.

Bundan 4 yıl önce, Bolıvy'a'daki sivil yönetim sırasında, İç İşleri bakan yardımcısı olan Gustav SANCEZ mahkemede tanık olarak dinlendi. Sancez, Barbie'nin 1960'lı yılların ortalarında Bolıvy'a Devlet Başkanı'na güvenlik konularında danışmanlık yaptığını, bu yıllarda Rejim karşıtlarının peşine düşen, adam kaçırma olaylarına karışan, işkenceye bulaşan para-militer çetelerin kurulmasında baş rolü oynadığını söyledi. Anlaşıldığı kadarıyla Barbie, 1980 yılında, Bolıvy'a Ordusu'nda yarıbay rütbesini aldı. Gerçi bu bir türlü ödüllendirme, bir tür onur rütbesi idi, ama, Sancez, Barbie'yi Ordu içindeki farklı hizipler arasındaki çatışmalarda aktif bir şekilde komutanlık yaparken gördüğünü söylüyor. Bu yıllarda Barbie, Bolıvy'a'da sürgünde yaşayan İtalyan Neo-faşistlerin de katıldığı "Ölüm Damatları" adlı neo-nazi grubunun başındaydı.

Barbie, Bolıvy'a'daki yaşamı sırasında, kimliğini saklamak gibi bir çabaya da girişmedi. Örneğin, Lapaz'daki Batı Almanya Büyükelçiliği'nde "Heil Hitler" bağırarak söylüyor.

Fransa'nın, 1963 yılından bu yana Barbie'nin iade edilmesi yolundaki girişimleri, 1983 yılında sivil hükümetin oluşması ile sonuca ulaştı. Bolıvy'a hükümeti, Mitterand'ın iktidarı döneminde Barbie'yi tutuklayarak Fransa'ya iade etti.

Barbie gerek Lyon kentinde işlediği insanlık suçları ve gerekse Bolıvy'a'da karıştığı karanlık ve kirli eylemleri reddediyor. Savcının, kendisini "Bütün Yahudileri yok etmek isteyen bir deli gibi göstermek istediğini" belirtiyor. Mahkeme'de sanık sandalyesine oturduğu ilk günlerde, yaptığı ender açıklamalardan birin-

de, Bolıvy'a'dan kaçırılmış olduğunu ileri sürerek, Bolıvy'a vatandaşı olduğunu ve geri iade edilmesi gerektiğini vurgulamaktaydı.

Devam eden duruşmaya gelince, Barbie'nin daha önce Fransa'da gıyaben yargılanarak ölüm cezasına çarptırıldığını belirtmişti. Şimdi tekrar yargılanıyor olması, kendisine verilen ölüm cezasının Fransız yasalarına göre 20 yıllık bir zaman aşımına uğramış olması nedeni ile artık geçerli olmamasından kaynaklanıyor. Fransa'da, artık kişilerin savaş suçluları nedeni ile yargılanmaları mümkün olmadığından, Barbie, "İnsanlığa karşı işlenmiş suç" tanımı içinde yargılanmakta. Yine Fransız yasalarına göre, kişi daha önce yargılanmış olduğu suçtan, bir kez daha yargılanamıyor..

Lyon Kasabı'nı Verges savunacak!

İşte bu noktaları dikkate alan savunma avukatı Jacques VERGES, davanın düşmesi gerektiğini belirtiyor.

Verges, Fransa'da oldukça tanınmış biri. Özellikle politik davaları ve bu arada "Terör" davalarını takip etmele tanınıyor. Verges, Barbie'nin II. Dünya Savaşı sırasında, Fransız Direniş Hareketi'nin üyelerine karşı işlediği suçlardan ötürü yargılanırken, tek taraflı bir suçlama altında olduğunu ileri sürüyor. Verges'e göre, Direniş Hareketinin kırılmasında ve pek çok kişinin tutuklanmasında, Direniş Hareketi içindeki kişilerin ihanetleri birinci planda rol oynamış! Örneğin, Verges, Jan MOLAN'ın öldürülmediğini, ihanete uğradığı için intihar ettiğini belirtiyor. Verges, Barbie'nin savunma avukatı olarak, Fransız toplumunu ve tarihi yargılamayı amaçlamış görünüyor...

Davayı, "Fransız toplumunun yüzünü yansıtan bir ayna olduğunu" belirten Verges, "Direniş hareketinin içindeki ihanetlerden söz etmemek mümkün değil" diyor.

Verges, hiçbir avukatın savunmasını üstlenmediği kimselerin, avukatı olmakla ün yapmış biri. 1950'li yıllarda Cezayir'in bağımsızlık mücadelesi sürerken, bazı Cezayirli'leri savunmuş. 1960'lı yıllarda çeşitli ülkelerde Filistinli gerillaların avukatlığını yapmış. Son olarak Paris teki

En Büyük Bireyler (3)

Aynı şekilde Barzani'nin oğulları bu işi devraldı. Aynı küfür ve karalamalara muhatap oldular, hala oluyorlar. Büyük oğlu İdris, yani "burjuva" İdris ömrünü dağlarda geçirdi ve 43 yaşında noktalandı. Biz 'proleter devrimciler' sıcak yatağımızda onlara küfüre devam ediyoruz. Mesud Barzani mi? "Burjuva", "hain" Talabani mi? "Caş" "dönek" "ajan" Qasimlo mu? "Burjuva entellektüeli" "işbirlikçi" vb. vb.

Bu insanlara eleştiri siyasal ve ideolojik pek az yapıyor. Eleştirilerin temelinde boş bir düşmanlık, onlara ulaşamama yatıyor. Bunun kaynağı pratikten soyutluğumuzun bize verdiği rahatsızlıktır. Çünkü kendimizi tek doğru görüyoruz ama buna rağmen kitleler bu ve benzerlerin peşinden gidiyor, bizi takmıyor, oysa biz daha doğruyuz.. Kimse doğrularımızı izlemiyor öyleyse bu kitlede, bu halkta bir eksiklik olmalı! Kimileri kitlelere de küfür yöneliyorsa şaşmamalı. Şimdi siyasetleri bir yana bırakıyorum, bu eleştirilerim bireylere yöneliktir. Çünkü bizim her bireyimiz ayrıca en doğrudur. Siyasetlerde de bulunsalar kişilerimiz öznel doğrulukçudurlar. Onlar öznel en doğrudurlar. En doğru öznelin içinde yer aldığı yapı da kuşkusuz en doğru yapı olur. Her birey en doğru ve hatasız olduğuna göre başkaları da hep yanlıştır demek. Yanlış olmasalardı "doğru" bireyin savunulduğunu savunurlardı. Düşünce sistematığımız bu. Bu düşünce sistematığı siyasal-felsefi değil, dinsel-felsefidir. Bu tür öznel özünde papazlık, imamlık yapmakta da hiç zorluk çekmezler. Düşünce sistematığı, beynin yorum ve algısı ayndır. Bir imam kendinden önce en doğru belki Allahı görür, papaz da belki İsa'yı..

Kürdistan'ın Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni ileriye götürecektir, başaracak düzeye getirecek yeni atılım ve dinamiklere ihtiyaç vardır. Bu her şeyden önce düşünsel alanda bir değişim-gelişimle işe başlamayı gerektiriyor. Ve hemen beraberinde netleştirilen ileriye yönelik tespit edilmiş düşüncelerin pratik tatbiki gerektiriyor. Bu zor olan diğer bir şey de insanların belleklerine doğru yansıtılabilen bir düşüncenin pratik planının çizilebilmesidir. Öyleyse hafiften başlamak lazım. O zaman var olan düşünce sistematığının ürünlerini dışlamaksızın yeni bir düşüncenin üretilmesi gerektiriyor. Bu işin teorik planı. Ardından pratik bir yansıtmaya girişme ihtiyacı var. Bu teorinin deneyimsel tatbiki. Ve hemen ardından üzerinde en çok teori üretilip, teoride kalan pratiğe tatbiki. İşte zor olan budur. Burada yanlışlıklar, hatalar, zorluklar, bıkkınlıklar, kaçış ve ihanet kenidini gösterir. Bunu başararak, bir bütünselliğe, mücadelenin engin derinliğine adım atmış olmaktadır.

Şimdilik bu kadar.

A. DİKİLİ

bombalı saldırı ile ilgili olarak tutuklanan Jorj İ. Abdullah'ın avukatı da Verges.. Bu davadan ücret almamış. Barbie'den de almaya çağrı söyleniyor.

62 yaşındaki Verges, Tayland doğumlu. Babası Fransız, annesi Vietnamlı. Babası uzun yıllar Fransız Komünist Partisi'nin (FKP) üyesi imiş. İkiz kardeşi Paul FKP üyesi ve parlamenter.. Verges de 10 yıl FKP'ne üyelik yapmış. 1962 yılında terörizm - suçlu ile hapsedilen Cezayirli genç bir kadının avukatlığını yapmış, kadına tahliye olduktan sonra da onunla evlenmiş ve Cezayir vatandaşlığına geçerek müslüman olmuş. Bir süre Cezayir'de çalışmış. Daha sonra Devlet Başkanı Bin Bella ile arası bozulunca, yeniden Fransa'ya dönmüş. Mao Zedung'un davetlisi olarak bir kaç kez Çin'i ziyaret etmiş. Öğrencilik yıllarında arkadaşlık yaptığı Kambocya'nın eski lideri Pol POT'la da dostluğu var.. Bazı kimseler, 1970-78 döneminde, ortadan kaybolan Verges'in, Pol Pot'un yanında bulunduğu iddia ediyorlar..

Verges ile ilgili günün sorusu şu: "Sol eğilimli bir avukat, nasıl oluyor da, bir Gestapo subayını savunmayı kabul ediyor?"

Verges'e göre, "Siyasal anlamda sağ ve sol görüşler tartışma konusu değil." Verges, "Nazi Almanyasının Fransa'da işlediği insanlık suçları, Fransa'nın Cezayir'de uyguladığı barbarlık dikkate alınmadan anlaşılabilir."

Verges, "Nazi'lerin barbarlıklarına, Fransa'nın Direniş Hareketi'nin bir kısım üyeleri de ihanet ile katılmaktaydı."

Verges, Barbie'nin avukatlığını yaparken, Fransa'nın geçmişini yargılamayı amaçlıyor. Nitekim "Beni susturamazlar" diyor; "Bazın Orada olacak ve davaya vermek istediğim boyutu önleyemeyecekler."

Lyon Kasabı Barbie 40 yıl sonra cinayetlerinin hesabını verecek!

Ararat

Eteklerinde!

□ Şeyh Said Hareketi bahane edilerek çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu'nun yarattığı dehşet içinde Kürt hareketi ile beraber demokratik ve sosyalist muhalefeti de bastıran M. Kemal, iktidara bütünü ile hakim olmuştu. İzmir Suikasti nedeni ile generalleri de hizaya sokup, eski ittihatçıları yok eden M. Kemal, 1927 yılında toplanan Cumhuriyet Halk Fırkası kongresinde bir tüzük değişikliği ile *Değişmez Genel Başkan* sıfatını alıyordu. Erzurum Kongresi'nde söylenen sözler çoktan unutulmuş, "Hülagülerin, Cengizlerin" torunu olmakla öğünülen saldırgan bir ırkçılık ve şovenizm devlet ideolojisi haline gelmeye başlamıştı. Bu süreç, 1930'larda "Türk Tarih ve Dil Kongreleri" ile kendisine "Bilimsel" dayanaklar da aramaya başlayacaktı. Bu dönemde, 1927-28 yıllarında Şeyh Said direnmesinde ele geçirelemeyen Kürt direnişçileri, Ağrı Dağı'nda toparlanmaya başlamışlardı. 1924 yılında Nasturi olayı nedeni ile ordu saflarını terkedip Irak'a giren İhsan Nuri de, Suriye'de faaliyete başlayan Hoybun örgütünün direktifi ile Ağrı'ya geçmiş ve direnme kuvvetlerinin yönetimini eline almıştı. Ağrı 1930'a kadar direndi.

Ağrı'daki direnme ile başedemeyen hükümet, uzlaşma yolları aradı. Ancak direnme güçleri "Milli hakların kabulü"nü şart koşuyorlardı. Sonunda Türkiye İran'la anlaşta. İran'la toprak alışverişinde bulunuldu ve Ağrı böylece arkasından sarıldı. Dış dünya ile bağları kesilen Ağrı direnişçileri, açlık ve kıtlıkla yüzyüze geldiler. Belli bir dönem sonra da İran'a iltica ettiler.

Ordu, geri dönerken yol üzerinde katliama girişti. Muş ve yöresinden toplanan suçsuz köylüler, Ağrı Eşkiyaları diye Adana'da ipe çekildiler. Çevreden toplanan köylüler ise Zilan deresinde topyekun katledildiler.

Dönem, günümüze kadar gelen Kemalist ideolojinin ırçı-şoven tezlerinin ve bu arada bir devlet görüşü olarak anti-kürdizmin biçimlendiği yıllardır. Bu tezler, değişmeden ve fakat kemikleşerek günümüze kadar süregelmiştir.

Aşağıdaki yazı, Cumhuriyet gazetesi yazarlarından Yusuf Mazhar'a ait. Gerek o günlere ait olması ve gerekse ırkçı-şoven tezlerin açıkça yazılması açısından son derece dikkat çekici bir belge niteliği taşıyor.

Kürdistan Press okuyucuları için yararlı olacağı kanısı ile, I. Ağrı Direnmesi'nin yıldönümünde yayınlanmasını uygun gördük.

I. Ağrı Direnmesi 16 Mayıs 1927'de başladı. Türk Ordusu'nun 17 Mayıs'da başlayan taarruzu 5 saat süren bir çatışmadan sonra direnme kuvvetlerinin zaferi ile sonuçlandı ve Türk Ordusu geri çekildi. 16 haziranda II. Taarruz başladı. 13-20 Eylül'de III. bir saldırı daha başlatıldı ve bir sonuç alınmadan Kış nedeni ile taarruzlara ara verildi.

ARARAT ETEKLERİNDE

Yusuf MAZHAR

Cumhuriyet

18-19-20-21 Temmuz 1930

(Anlaşılamayacak kadar ağır olan Osmanlıca kavramlarının düzeltilmesi dışında metni aynen yayımlıyoruz)

● Buralarda isyan ruhu ateşperest ocağına konulmuş kazan gibi kaynar

● Bu havalide kimler ve nasıl yasarlar?

Zilanlılar, Calaliler
Haydaranlılar
Dağıstanlı Türklerin Vaziyeti

□ Araratın etrafında Kürtler isyan etmiş; İran'dan bir takım Kürt çeteleri isyan dalgaları halinde bizim tarafa akmış!! Bunu işittiğim zaman ben-ne hayret ettim ne telaş... Çünkü oralarda isyan ruhu, ateşperest ocağına konulmuş kazan gibi daima kaynar. Demek oluyorki bu defa bir kaç zehirli nefes, ateşi fazla alevlendirmiş, bir kaç hain parmağı bunları ziyadece kıskırtmış ve ezeli isyan kazanı taşmış... Bugün burada Kürtler her zaman yaptıkları bir işi tekrarlamaktadırlar. Ve her zaman gördüklerini -belli bu defa görmediklerini- göreceklerdir. Hudut ha-

ricinde baskın şeklinde hazırlanmış olan bu hareketin bütün mazidekiler gibi leşleri kokan olunan haşaretin bünyesinde sürüp hasil oluncaya kadar kanlarının akmasıyla sönmeye mahkum olduğu şüphesiz ise de, bu sırada süvarilerimizin at nallarının aşınması, bir kaç Türk evladının da burnu kanaması gibi zaruri bir şekilde katlanacağımız fedakarlığa acımamak mümkün değildir; hadisede başka mahiyet, ve bundan fazla ehemmiyet yoktur.

● İsyancı Kimler Yapıyor!

□ İsyancı Zilanlılar, Celaliler, Haydaranlılar tarafından yapıldığını tahmin ediyorum. Şeyh Said'in ayaklanma döneminde, buralarda fiili hareketlerin vukuu bulunmuş olması o tarihte bu haşaretin aralarının açık olmasındandır. Yoksa bu çapulcular öyle bir fırsatı elden geçirirler miydi hiç? Anlaşıyor ki Türkiye'nin düşmanları İran dahilinde bu aşiretlerin aralarını bulmaya çalışmışlar; Muvaffak da olmuşlar... Hududun bu tarafına saldırmışlar, ve köylerini de ayaklandırmakta oldukları bu şuuursuz iptidai adamlar, mamur bağlara üşüşen vahşi hayvanların zararlarını gidermek için yapılan tedbirlere müracaat şeklinde tedbir alınmasına mecbur ettikleri cumhuriyette -acaba o düşmanlar, muarızlar- bir fenalık edebilmiş olduklarını düşünerek gönül hoşluğu mu duyacaklar?

Bu gün Ararat ve Süphan dağları-

Ağrı direnişini yöneten İhsan Nuri, eşi ile

nın eteklerini basan kan sellerinden -bu kanı damarlardan akıtan insan şeklindeki mahlukat hesabına o muarızlar- bir şey kazanmış olduklarını ve hedeflerine yaklaştıklarını zannedecekler?.. Onlara kıymışlardı.. Ben isyan eden bu Kürtlere -bir vatan evladı olmak hissiyatı ile- uğrayacakları akibetten dolayı hiç acımam.. Hatta hükümetin bunlar hakkında ihsan ve merhametle hareket etmesini münasip görmem.. Çünkü bunlar -tarihin tanıklığı ile sabittir ki- Amerika'nın kırmızı derililerinden fazla kabiliyetli oldukları halde ziyadesi ile hunhar ve gaddardılar. Düzenbaz ve güzel hislerden, medeni eğilimlerden tamamı ile mahrumdurlar. Bunlar asırlardan beri ırkımızın başına bela kesilmişlerdir. Bana beş sene evvel "Simko" isimindeki sergerde, İran'da Azeri'lerle meskün mıntikalara yaptığı akınların, sakin ve namuskâr köylülerin kılıncı altında nasıl zebun olduklarının, ve canlarını kurtarmak kaydı ile bütün mallarını nasıl teslim ettiklerinin menakbini "haram olmuş" hak ile anlatırken bütün bir silsile-i tarih, bir silsile-i vukuat, bir silsile-i müşahadat beni pek acı acı düşündürmüştür. Bu, bedeviyetin medeniyette saldırısı idi.

● Ruslar Zamanında!

□ İranlılardan Ruslara ve şimdi bize geçen "Sürmeliçukur" da -İğdır ve Kulp- Ermeniler tarafından katliama uğrayan ahali canlarını kurtarmak için sığındıkları dağlarda -bugün isyan çıkarmış olan- bu Kürtler tarafından sebatsızca boğazlanmışlardır. Ruslar'ın idaresi altında -bir kısım insani ve medeni haklardan mahrum tutularak- dağlardan aşağı inmelerine müsaade olunmayan bu mahlukat hakikaten medeni haklardan istifadeye şayan değildir. İğdır'da koyun sürüsünü Türkün ba-

ğına sokan bir Kürt bağ sahibinin melül ve mahzun bakışını temaşa etmekle zevkiyâb oldu... Ben bu hale şahit oldum. Bu bir misaldir.. Zalımlığın çeşitleri vardır, ve hedefi inkişardır.. Buna mani olmak için ne bağ sahibinin kol kuvveti, ne hükümetin kanun kuvveti kâfidir. Ne haksızlığa uğrayan ve zarar görenlerin şikayete cesareti vardır, ne de hükümetin, kanunun istediği şekilde şahadet ve vesaitle istinat ederek bu saldırganlar hakkında adalet göstermesi mümkün olmaktadır. Çünkü bir kürdü hükümete şikayet eden türkü, bütün aşiretlerin fertleri her vesile ile zarar vererek intikam alırlar, ve yapılan bir cürüm ve cinayetin eserlerini, delillerini, belgelerini ortadan kaldırarak, adliyei kararlıkta bırakırlar.

● Dağıstanlı Türkler

□ Kafkasya'dan hicret etmiş Dağıstanlı Türkleri buralara iskan etmişler... Bunlardan Diyadin civarında "Taşlıçay" köyü etrafında yerleşebilen üç-dört bin kişi Kürtlerin saldırılarından korunabilmek için hemen bir "aşiret" teşkili ile onların bir çok adetlerini aynen kabul ve takip etmek sayesinde dört taraflarını saran bu ilkel insanlar arasında mevcudiyetlerini zorla ve kısmen muhafaza eyleyebilmişlerdir. Dağıstanlıların Reisi olan Murat Bey'le görüşmüştüm. Bunların kendi emellerinin sevkine tabi olarak geçirdikleri sakin hayata ve az-çok bedii hislere karşı Kürtlerin nasıl düşmanlık beslediklerini bu adamın dilinden dinlemelidir? Bu tasallutlar Dağıstanlıları gereği gibi değiştirmişler. Diğer Dağıstanlıları iskan oldukları başka mıntikalarda böyle teşekküllerleriyle kendileri müdafaa edemediklerinden tamamıyla Kürtlere mağlup olmuşlar, kaynaşmışlar adeta assimile olmuşlar. Bu "feno-

men" in vukuunu her yerde görüp duyuyoruz... Hatta "Erzincan" gibi kuvvetli Türk muhitinde vilayet merkezinin, geceleri ışıkları görüncük kadar yakınında bir köy ahali si Kürtlerin tasallutundan, zulmünden kurtula bilmek için "Kürt" olmaktan başka çare bulamamışlardır. Bu hadise 20-30 sene evvel tamamlanmıştır. Bunu Erzincan'da bilenler hala vardır. Eğer sorarsanız size "Mecdiye" köyünün "Geçit" köyünü Kürtleştirdiğini söylerler. Şimdi isyan çıkan mıntikalarda köyler "Gümüštepe", "Beyazıt Ağa", "Kızılkaya", "Karabulak" ilh, hatta asilerin rüesasından "Kör Yusuf" un oturduğu "Soluksu" gibi Türk isimlerini taşıdıkları halde buralarda bir tek Türk kalmamıştır. Niçin? Çünkü siyasi ve medeni teşkilata dayanarak buradaki Türk köylüleri, hükümet ve idare nüfuzunun zaafa uğraması üzerine başkaldıran vahşi Kürt aşiretlerinin önünden ya kaçmışlar, yahut Kürtleşmişler, de, yalnız köylerinin isimlerini bırakmışlar. İğdır'a ait yukarıya kaydettiğim bir müşahede bu cümledendir.

● Kürtler, buraları çekirge hücumuna uğramış tarla gibi harap etmişlerdir

● Aşirette ferdi hak yalnız 'bey'dedir. Diğer fertlerin hakkı 'bey'in nefisinden nebân eder!...

□ 'Kızılkaya' ile 'Kızıldize' arasında bir kürd köyünde misafir kalmıştım. Yanımda, aydın ve bilgin geçinen bir zat vardı.. Hane sahibimizin durumunu ve adetlerini görerek: "Azeri Türkler burada Kürtlerin üzerinde ne derin tesirler yapıyorlar.. Bak şu adama! Bir Kürtten ziyade Türkü andırıyor..." demişti.. Zavallıya gaf ile hadiseyi tersinden görmesi lazım geldiğini anlatamadım.. Çünkü o, bir Türkün, Kürtleşebileceğini havsalasına sığdıramıyordu. Fakat hakikat böyle idi ve böyledir de... Tanzimat-ı Hayriyye Derebeyliği Türklüğü ilga ettiği zaman Kürt aşiretliği devam etmişti, hala da devam etmektedir. O zaman himayesiz kalan Türkler -bizim tarafımızdan- süratle kaybolmuşlardır. İran hududu dahilinde kalan Kürtler ise bir kaç sene evveline kadar devam eden 'Hanlık' usulünün sayesinde barınabilmişlerdir.. Bizde, saltanat devrinin günahlarını bir kere daha görüyoruz. Kendi melletimiz, kendi topraklarımız üzerinde mahva uğramıştır da, o idare farkına bile varmak istememiştir.

● Beyazıt'ta İshak Paşa Şatosu

□ Bu havalinin bir kaç asır Derebeyliğini yapmış olan Sürmeli ahfadından İshak Paşa'nın Beyazıt'ta artık harap olmaya başlayan bir Şatosu vardır. Şato dörmü kısım itibar edilebilir.. Birinci kısım silahşörlere ve sipahilere mahsus koğuşlar ve tavlar, ikinci kısım teb'aya ve yaltakçılara ait daireler, üçüncü kısım harem dairesi, dördüncü kısım mühim işlerin divanları ve reisler için hususi bürolar, misafirhanelerden ibarettir. Yüz kişi alabilen büyük bir salon vardır ki, bunun dibinde duvar içinde derebeylerin tahtını koyduğu bir çukurluk ve iki tarafında baltacılar mahsus revaklar görülür. Burada, mahalli rivayetlere göre derebeyinin emri altındaki reisler, küçük tımar ve zeamat sahipleri toplanarak tartışır, kararlar alır, emirler verir, hüküm ifa eyleyermiş...

Buradaki beyin hüküm sürdüğü saha -Beyazıt merkez olarak- en aşağı yirmi saat muhitinde imiş. O zaman buralarda Kürt yokmuş, başında böyle kudretli bir bey olan Türklerin Kürtlerin buralara yayılma ve istilasına meydan vermeyecekleri tabidir... Nüfus kesif, köyler ve kasabalar mamur, arazi ekili imiş.. Büyük bir refah varmış.. Nü-

fus yoğunluğunun, bayındırlığın, refahın oralarda izleri, eserleri hala görülmür... İshak Paşa şatosu da bunun hala yaşayan bir delilidir.

● Beğendiklere Yere Zarar Veren Mahluklar

□ Fakat Derebeyliklere zaaf düşmesi ve sonradan ilga edilmesi neticesi olarak, Dicle membalarında seyyar bir hayat geçiren bu Kürtler, buraları istila ile memleketi çekirge hücumuna uğramış bir tarla gibi harap etmişlerdir. O harabiyet pek derindir. Pek acıklı olarak devam eylemektedir. Kürtler, buralarda da kalmamışlar. Yavaş yavaş daha şimale, Kafkasya'ya da sokulmuşlardır. Gürcistan hududunda, Ardahan otaklarında hatta Yanlızçam geçidinde bile bunları aynı vahşi hissiyatla, kaba ahlakla, aynı emniyet teşkilatı ile görmekteyiz. Bunlar tıpkı Ermenileri andıran sosyal bir karakter gösteriyorlar. Şu farkla ki, Ermeniler şehirlere, Kürtler ise dağlara köklenmektedirler. Bunlar ayrık otu gibi sardıkları toprakta ürerler; fakat bastıkları bu yere zarar verir mahluklardır. Bir çok yere hastalık sirayet eder gibi sonradan yerleşmiş ve asli ahalisini -aşiret teşkilatında ki kuvvet sayesinde- körletmişlerdir.

● Aşiret Reislerinin Mevkii

□ Aşiret reisleri bunların bütün kudret bileşekleridir. Kuzey bölgesinde Kürt ferdi kazanç sahibidir. Fakat kazandığı reisin emrindedir. Bu sebeple reise, aşiretten 'kuvvet ve egemenlik' sunarlar. Reislerin bu kuvveti bazı ahvalde aşiretin mühim ve 'siyasi' işlerinin para gördürülmesini, denetimini kifayet eyliyor. Aşirette ferdi hak yalnız beydedir. Diğer efradın hakkı beyin nefisinden neb'an eder. 1340 (1924) senesinde Van'dan Beyazıt'a gidecektim. Birçok taraflardan Erciş-

Karaköse, yolunu takip etmemi söylediler. Ben bu yolu sekiz gün süreceği için değil, bilmediğim yerleri görmek için Barkini-Kızıldize yolunu ihtiyar eyledim. 'Barkini', 'Muradiye' merkezinden ileride, Celali Kürtlerinin bizim tarafımıza tecavüz ile aylardan beri şakavette bulduklarını herkes biliyordu. Biraz evvel bir tabur kadar asker, buraları taramış şakileri kaçırmış idiyse de, kirli sinekler gibi kovuldukları yere hucum eden bu haşeratin tekrar buraları sarmış olduklarına şüphe yoktu.

● "Murat" nehrinin altından geçtiği kaya ve bir efsane...

"Yörük Kızı geçti, kılıç göbeğinden açtı, 'Pasinler' de aşıkına kavuştu... Onun göğsünde yaraları kapanmış iki mızrak darbesi buldu."

□ 'Ağrı Dağı' Azamet ve heybetiyle gözleri kamaştırır.

Böyle bir şekil, böyle bir külle görmeğe alışmamış olan gözler onun daimi buzlar altındaki tepesinin her sabah örtüdüğü bultular içinde beşbin metrenin fevkiğine vardığını seçemez. Yüksekliğin bu derecesine inanmak istemez.

Daha kuzeyde, Ağrı'ya bakan ve Ağrı'ya nazaran daha mütevazi bir halde olan Köse Dağı vardır. Bu iki dağın arasında yüz kilometrelik bir mesafe ufak tefek arızalar nazarı itibara alınmazsa, bir ovardır ki bunun Güneyinden, Diyadin'de çıkan Murat nehri akar.

Murat nehri, kaynağına yakın bir yerde, büyük bir kayanın altından geçer tabii bir köprü halinde olan bu kayanın bir efsanesi vardır ki şudur:

Yörük kızı cenge giden nişanlısının hasretine dayanamayarak Ahlat'tan kalker, atnalı ile ypranmış yerleri takip ederek akıncıların arkasını kovalar.

Süphan dağı, onun yolunda fırt-

na yapmaz, Ararat, ona geçitini kapamaz...

Kış günü içinin ateşi vücudunu havanın soğuşundan esirger, yırtıcı hayvanlar onun sırma telli saçlarının salıntısından ürker... Geceler kısılır... Yollar uzamaz... Bu hal ile yörük kızı 'Pasin' ovasına giden yola girer... Yolunun üzerinde civanmert kadınlar ona bal ile ayran ikram ederler... Ve:

-Kanda gidersen? Yörük Kızı... Yolun düz, yüreğin gündüz olsun... Nişanlına kavuşursan onu göğsünde yarası kapanmış zahmelerle zahmelenmiş bul.

Kayıhan'ın oymağında Pasinler'de at oynatanlar mutlu yiğitlerdir. Oralarda Acemlerin atları asırlarca eşindi... Lakin Türkün atı gibi kişneyemedi... Oralarda Gürcüler ok atırlar, kılıç salladılar, oklar ile havayı deldiler... Kılıçları kalkanlarda parçalandı...

O tapraklar kanı emdiği milletlerin mezarı oldu.

Dilerim ki, kutlu tanrı oraları Türke bağ etsin...

Yolun açık olsun... Yörük Kızı... Korkarım ki Diyadin de Ermenilerin içine haç attıkları Gavurdere geçit vermesin... Derler ki:

Yörük Kızı Gavurdere'nin yanın gelince sular taştı çağladı. Kız bir geçit bulamadı. Haftalarca orada kaldı. Yüksek bir kaya üzerine çıkıp acı acı ağladı. Taş dile geldi. Dedi ki:

-Yörük Kızı! Senin öbeğin göçtüğü yerde fesat durur. Kan akmaz, gözyaşları diner, hak yerini bulur. Analar oğlan, davar çift doğurur, tarlaları bereket, yaylaları ot basar. Kızımız çabuk mayalanır. O obada kızların gözlerinde sevdalar parlar, yarıkları elma kadar kır, kulakları ya ceng sesi ya zafer türküsü dinler. Dudaklarında gerdek için sakladıkları buselerin nemleri vardır. Memeleri turunç gibi katıdır, amber gibi kokar...

O kızlar yiğitlerin yüreklerine, bunaldıkları cenklerde alt olmaktan utanmak korkusunu salarak düşmanı yendirirler.

Ben seni isterim... Artık bu yerlerde semada güneş soğuyuncaya kadar senin milletin hüküm sürecektir. Gel ben seni aşırıyım... Fakat saçından oturduğun tepeden derenin suyuna degecek bir ip sarkıtacaktır... Bu benim tülümümüdür.

Yörük kızı saçını yoldu. Başı kel oldu. bir ip ördü. suya sallandırdı. Fakat rüzgar ipi savurdu suya değdirmedi...

Yörük Kızı ağlamaya başladı. Gözlerinden akan yaşlar sel oldu. Gavurdere'nin sularının kabarttı, ip suya değdi... Ve kaya zelzele oluyor gibi sallandı, sallandı, derenin öte yakasına kadar bir köprü gibi uzandı. Yörük Kızı geçti, kılıç yediğinden aştı, Pasinler'de aşığına kavuştu... Onun göğsünde yaraları kapanmış iki mızrak darbesi buldu...

● Bir Hatıra: "Soluksu'daki Aşiret Konağında Geçirdiğim Gece" ● İstiklal ve Hürriyet Hisleri Temelinden Yoksun, Körükörüne 'Bey'lerin Esiri İnsanlar

□ 1340 (1924) senesinde idi. Barkiri kaymakamı olan İdris Bey isminde bir zat bana Barkiri, Kızıldize yolunun Celali Kürtleri tarafından sarılmış binaenaleyh tehlikeli olduğunu ihtar ettiği halde beni yolumu gene değiştirmedim. Ve yanıma verdikleri iki jandarma refakatinde Çaldıran'a kadar vardım.

Fakat orada işin rengi değişti... Aldığımız haberler, yolun ilerisinin pek korkunç olduğunu gösterdi. Geri dönmek mümkün değildi... Herhalde bu tehlikeli muntıkadan geçmeyi istiyordum... Jandarmaların itirazını dinlemedim. İlerledim; Jandarmalar da -Kanın korkusu ile benden ayrılmadılar... Çaldıran'dan hareketimizden dört saat sonra 'Gireler' isminde bir taş-

lık muntıkaya girdik...

Sağımızda İran hududu itibar edilen dağlar, solumuzda bu Gireler vardı...

'Gireler' geniş bir taş ormanı idi ki, kalın ve yüksek taş satırları tabiat tarafından mezar taşları gibi sırt sırta ve eşit bir tarzda düşey dikilmişti.

Bunların içine saklanan bir eşkiya çetesini bulmak, çıkarmak, imha etmek, kolay değildi.

Girelerin hududunda sık sık köyler gördük. Anlaşılıyordu ki bu köylerin ahalisi bir düşmanın tecavüzüyle karşılaşılırsa, Taş Ormanına iltica ile canlarını kurtarıyorlardı. Biraz ileride inden farklı olmayan kırk haneli 'Soluksu' köyüne geldik... Bu köy Girelerin kenarındadır. Burada kısa bir istiharata karar verdik ve evinin önünde bir de çardağ olan bir adama misafir olduk. Burası, Kör Hüseyin Paşa'nın biraderzadesi Yusuf Bey'in evi ve Haydaranlı aşiretinin 'Ocağı' imiş. Haydaranlı aşiretine mensup Kürtlerin nezdinde bu köye ve 'konağa' büyük bir hürmet beslenirmiş.

Bu 'konak' medeni yerlerde içine hayvan bile bağlanamayacak kadar karanlık, nemli, havasız bir yeraltı idi. Eğer Haydaranlı aşiretinden bir Kürde İstanbul sokağında rastgelip te sorarsanız, Soluksu'daki Haydaranlı aşireti reisinin bu konağını 'Karnak' sarayı gibi basıf ederek kendisine yalandan ibaret bir gurur yapar. Konağın önündeki çardağın ilerisinde üç kadın vardı ki, birisi hamur yoğuruyor, ikincisi buna kalın bir yufka yapıyor, üçüncüsü de yufkayı altında ateş yanan bir sac üzerinde pişiriyordu.

Yufkanın hamuru darı ve arpa karışımının, düztaş altında elle ezilmesinden hasıl olan bir un ile yapılmış idi ki, bu haliyle bir kepek peltesine benzeyordu. (Bu Kürtler zahireyi değirmende öğütmeyi bilmezler) Çardağın altında Van tarafından gelmiş üç, civar köy ahalisinden beş misafir daha vardı. Bahis hep Cumhuriyet aleyhinde idi ve Cumhuriyet'in aşiret reisleri hakkında gizli kanıtları olduğunu söylüyorlardı. Önümüzde kepek peltesi, bir parça yoğurt ve bol ayran dan ibaret yemek koydular.

Misafirler sıra ile ayran kabını başlarına kaldıracak içiyorlardı.

● Jandarmalar Gitmişti...

□ Buradan kalkarak 'Kızıldize'yi tutmak istediğim cihetle ev sahibinden "jandarmaların haberdar edilmesini" rica eyledim. Cevaben "jandarmaların atlarına binerek geriye gittiklerini" söylediler.

Vaziyetimin ne kadar zorlaştığını izah hacet görmem. Eşkiya yatağına düşmüştüm. Vahşi bir aşiret resinin elinde idim. Nerede bulunduğumu bile kimse bilmeyecek ve beni aramayacaktı...

Yusuf Bey dedi ki: "Jandarmalar da ana evladı... Seni geçireceğiz diye Celalilerin kuruluşunu ile tepelensinler mi? Gerisin geriye gitmişler".

Ben Yusuf Bey'den yol gösterecek bir kimsenin refakatına verilmemesini, ve yola çıkmaklığımı rica eyledim.

Yusuf Bey: "Olamaz... Seni nasıl yola çıkarabilirim." dedi.

Bir kere de 'Koziçan' Bey'i Şah Hüseyin oğlu Hasan Bey'in Piyüme'de 'Altı Hüseyin' denilen köyünde böyle bir esarete uğramıştım.

Orada üç arkadaşlık. Ve arkadaşların yolları bildikleri cihetle kaçıp kurtulmuşuk...

Burada yalnızım ve yolları da bilmiyorum. Ne yapacağıma karar vermekten acizdim. Ve nihayet gene kaçmayı kurmaya başladım... Yolları bilmesem de herhalde bir köye bir insana tesadüf eder otururdum. Fakat kararımın icrasından evvel Yusuf Bey'i bir parça tehdit etmeyi münasip görenek:

"Pek mühim resmi işlerim olduğu cihetle, iki güne kadar Beyazıt'a varmaklığım icap ettiğimi, eğer geciksem hükümetin beni aratmaya başlayacağını... Celali eşkiyasından korkum olmadığından, yalnız başıma da gideceğimi" söyledim.

"Sana dört silahlı adam veriyorum. Allah sizi felakete ugratmaktan esirgesin.

Ben seni yalnız bırakırım. Yolda birisi tarafından tepelensin de düşmanların bunu benim üstüme atarlar. Celalilerle aramız da bozuk... Uşaklar seni götürüp gelirken bir kazaya uğramasalar..." dedi.

● Dört Silahlı Adam

Dört müsellah (silahlı) Kürtle yola çıktık. Bunlar yarı çıplak idiler. Ayaklarında yırtık çarık bile yoktu. Genç adamlardı. Birisinin sol kolu çolak diğer kalçasından topaldı. Bu sakatlıktan şakavet hadiselerinde düşer olunan kurşun yaralarından hasıl olmuştu. Bunlardan kolu çolak olan bir Celali mültecisi imiş... Aşiretinden uğrayacağı haksız bir cezayı çekmemek için kaçmış... Haydaranlılara dehalet etmiş.

Bu gün en büyük endişesinin iki aşiretin barışması takdirinde kendisini eski aşiretinin intikamına terk edecekleri teşkil ediyordu.

Ben dedim ki: "Bu kadar korkuyorsan, daha uzaklara git... İnsan çalıştıktan sonra her yerde yaşayabilir... İstersen seni Hasankale'ye göndereyim. Orada bundan çok çalışmadan, bundan iyi geçinirsin, gönül rahatın da olur."

Kürt delikanlısı söylediğim sözün kafasının içinde bir müddet evirip çevirdikten sonra "geçirdiği hayattan ayrılmayaacağı" anlattı.

Türkçeyi iyi söyleyen birisi: "Beyefendi, biz oralarda yapamayız. Bizim beyimiz olmazsa halimizi kim sorar. Bey'e kim sahip olur. Elimizden bir kaza çıkarsa bizi kim arkalar, dedi.

Bunların istiklal ve hürriyet hisleri temelinden yok olmuş ve ruhlarında izzeti nefis yoktur.

Bana bu sözleri söyleyen Kürt delikanlısı buralar Rusların işgaline uğrayınca hicret ederek 14 yaşından 19 yaşına kadar Gazi Ayıntap'ta yaşamış olduğu cihetle biraz insanı andırıyordu. Yoksa, bunlar meramlarını, maksatlarını en basit mantıklı kıyaslarla yahut en adi misallerle ifadeye kadir değildiler.

● Halas

□ Açık araziden gitmekte tehlike bulunduğu insan ayağı basamayacak kadar sarp yerlerden bin türlü heyecanlarla geçerek güneş battığı esnada İran hudut karakollarımızdan birine kavuştuk. Şurada bir genç zabıt, gümrük muhafaza memurları ve sevimli askerlerimiz vardı. Selamete ermiştik. Burası 'Kızılkaya' mevkiidi.

Şeyh Said isyanından sonra bir çok aşiret beyleri arasında Haydaranlı rüesasından 'benim' Yusuf Bey'i hükümet Konya'ya göndermişti.

Yusuf Bey'in 1927 senesi sonunda memleketine gitmesine müsaade edilmişti. Gözümün önüne Soluksu'da ki aşiret konağı geldikçe bu adamların medeniyet ile ünsiyet peyda edemeyeceklerine tamamen hükmeyleyorum.

● Sultan Hamit Zamanında

□ Sultan Hamit zamanında buralardaki aşiret reislerinin oğullarına İstanbul'da tesis edilen hususi bir mektepten zamanına göre mükemmel bir tahsil verilmişti. Ben bu mektebin mahsulünden birçoklarını gördüm. Bunlar da aldıkları tahsilden medeni hayata benzer bir eser kalmamıştı. Öğrendikleri şeyler sayesinde inkişaf eden zekalarını aşiretlerinin hunhar olmasında ve teferrüt etmesinde kullanmışlardı.

Ben Avniye'li Kamil Bey isminde Cenup Kürtlerinden birini tanıdım. Pek zarif pek kibar olan bu adama okumuş, yazmış ve Avrupa da görmüş olduğu halde Şeyh Said isyanına kadar aşiretinin arasında tam bir cahil tipine dönüşmüştü.

Bu Kürt kitlesindeki karanlık ruhu kaba hissiyatı, hunhar eğilimleri kırmak mümkün olmadığına kanim. Bunu uzun bir gelişimden beklemek bunların zaman zaman böyle isyanlar çıkararak yahut memlekette asayiş bozarak, veyahut hırsızlık ederek hükümetin daima meşgul olmasına, halkın mütemadiyen rahatsız olmasına sebep olur.

Bu kıyamın vereceği neticeyi pek yakında göreceğiz. Şimal Kürtleri ile Cenup Kürtleri arasında büyük farklar vardır. Ümit ederiz ki, hükümet meseleyi bu noktayı nazarda takip ederek bir cumhuriyetin şartlarına yakışan kat'iyet ve ciddiyetle halleyle.

Ağrı Direnişine katılan iki Kürt askeri... Türk Ordusu Ağrı direnişini kıramamış, İran'la toprak alışverişini yapılarak hareket arkadan sarılmıştı. [Fotoğraflar, Zinar Silopi'nin Doza Kurdistan kitabından alınmıştır]

Baştarafı 17.Sayıda

HESEN HİŞYAR'IN ANILARI

Sabah oldu, bu sefer de para yok!... Büyük kardeş Ciwan Ali'nin geldiğini gördüm.

—“Kürt Hasan, gel binbaşı seni çağırıyor.”

—“Yahu binbaşı benden ne istiyor!..”

—“O da, mahkumdur, mahpustur...”

Yanına gittim. Nişanı yoktu. Oturuyordu. İlmî Bey diyorlardı ona. İstanbul'dan, Sultan ailesindendi. İsmet'in de yeğeniydi, idamlıklardandı... Rauf Paşa'nın arkadaşlarını asmıştı. Yanında oturdum;

—“Nerelisin?”

—“Diyarbakır'lıyım”

—“Kasabadan mı, köyden mi?”

—“Köydenim.”

—“Hangi köyden?”

—“Sen bilmezsin binbaşı..”

—“Yahu söyle, belki bilirim.”

—“Serdêli'liyim.”

—“Serdêli'li misin?”

—“Evet”

—“Niye seni tanımıyorum?”

—“Beni nerde görmüşsün ki binbaşı?”

—“Yahu seferberlikte taburum ırmağın yanındaydı. Köprü'nün yanında. Hava da soğuktu.. Kırk gün o köy odasında yattım.”

—“Ama binbaşım o zamanlar biz çocukluk, köy odasına gelemezdik.”

—“Ben hep tahta yatağın önünde durdum...”

Anlatınca hatırladım. Orada bir binbaşı vardı. Zabıta'yı, bilmem neydi... Gidiyoruz bize şeker veriyorlardı.

—“Bize şeker veriyor muydunuz?”

—“Evet”

—“Şimdi hatırladım”

—“Adımı biliyor musun?”

—“Aklımda doğru kaldıysa İlmî diyorlardı.”

—“Bak benim işte.”

—“Paran?”

—“Yok, iki kuruşum vardır.”

—“Yahu öyle bahçeli, zengin köylüsün falan...”

—“Bizi görmüş müydün?”

—“Evet, köyünüzde hiç tek katlı ev yoktu. Küçük bir köy ama, her evde yirmi kat yatak... Evin eşyaları, kapkacakları da öyle.”

—“İyi görmüşsün. Bir tas suyumuzu ve sadakamızı beraber dağlara getirmiştik. Bütün köylüler aynı düzeydeydi. Hep arkadaşlıklar... Yahu bu dinsiz Kemal herşeyi karıştırdı...”

O mert adam bana 160 Lira verdi. O zaman 160 Lira çok büyük bir paraydı. Gittim, kendime o yatağı ve başka şeyler aldım. Üç sene orada kaldık...

Genel af çıktı. Bizler de tahliye olduk. Altı ay kadar şurda-burda dolaşıp durduktan sonra ülke, harabeleşmiş alana döndü. Köye geldim, kadın ve çocuklar ortalıkta, hepsinin kocaları öldürülmüş... Çocuklarla yetim kalmışlar.

Zamanla, çıkarılan affın hesaplı olduğunu anladım. Af, gerillaların direnişini kırmayı amaçlamıştı. Türk ordusu, gerillalarla başa çıkamıyorlardı. Bazı Kürt aydınları da Suriyeye gitmiş, Şamda Xoybun örgütünü kurmuşlardı. Örgüt faaliyetleri ile beraber, yayın da yapıyorlardı. Dağlarda da güçleri vardı. İşte, af, dağlarda savaşan bu güçleri indirmek için çıkarılmıştı.

Af çıkarıldığı zaman, hapishaneden evraklarımızın da kazamıza gönderildiğini bilmiyorduk. Evraklarımızı bağlı olduğumuz kaza yetkililerine göndermişlerdi ‘bunlara bir çare bulunuz’ diye...

Düşman insanlarımızı öldürüyordu: bazıların ceplerine birşeyler atarak, bazılarına araba ile çarparak...

Çeto Cemil'in dört oğlu benimle idi. Eve döndüklerinde, yakalamışlar. Ketan deresine götürüp, katletmişler.

Ben Diyarbakır'a gittim. Ev kiralayıp orada kaldım.

—“Niğde hapishanesinden ne zaman çıktın?”

—“Söylemişim ya! 16 Mayıs 1928'de çıktık oradan. Memlekete döndük ve ben gittim Diyarbakır'da kaldım. Ulucami'nin kapısı önünde ilanlar asılmıştı. İlanda Kulp ilçesinin tapu müdürünün olmadığı, yerinin

boş olduğu, baş vurmak isteyenlerin Diyarbakır tapu dairesine dilekçe vermeleri yazılıydı. Ben de gidip bir dilekçe verdim. Uzaklaşmak izimi kaybettirmek istiyordum. Bunlar adamı öldürür, af maf yoktur yalandır, diye düşünüyordum. Valiliğin altındaki tapu dairesinde imtihana girdik. Bize 14 soru sordular. 12'sine cevap verdim, diğer ikisini bilmiyordum. Bilmediklerim şeriat ile ilgili olanlardı. Arkadaşlarımın soruları altışar taneydi, daha az idiler. Beni aldılar. Kulp'a gidip tapu müdürü oldum. Bir de Çerkez vardı. Aynı binada çalışıyorduk. Onun karısı yanındaydı. Ben çocukların anasını getirmemişim. Mustafa'nın anası köydeydi. Hükümet, o dönem herkesin karısıyla beraber halkevine gelmesini ve dans etmesini bir adet haline getirmişti. Karım yoktu. Ben bu konuda rahattım. O zavallı Çerkez'in hali haraptı. Çok acizdi bu durumda.

Derken, 1929 yıllarında Agit Ağa'nın devrimi başladı. Askerler, topla, tüfekte, makarayla kıyamet gibi önümden geçiyorlardı. Hepsini Muş'a doğru kıvrılıp gidiyorlardı. Ben de onları seyrediyordum. Bunlar milletin üzerine yürüyorlar ve ben hala onların ekmeğini yiyordum. Dayanamıyordum. Çerkez beni teselli etmeye çalışıyordu:

—“Arkadaş daha dün geldin. Sıra sana gelmedi daha.. Sen hele dur biraz bakalım.” diyordu.

Ama, ben durmadım. İşimi bırakıp, devrime katıldım. İhsan Nuri oradaydı. Rahmetli İhsan Nuri, Türk Ordu'sunda subaydı. 1924'den önce, daha o binbaşyken, Diyarbakır'da Şıralı Hacı'nın evinde görmüştüm. Onu tanıyordum. Savaşı o yönetiyordu. Türk Ordusu'nda da Abdullah Alpdoğan ve Salih Omurtak vardı. Onlar, Zilan deresinden Sara'ya kadar kırılıyorlardı. Ne yazık ki işe diğer devletler de katıldı. Sovyetler Erivan ve Kars hududunu asker doldurdu. İran da sınıra asker doldurunca sarılmış oldu. Bu tarafta da Türk askerleri vardı. Açlar, o devrimi bir defada yediler bildirdiler. İki taraftan da sığınma talebinde bulunduk, kabul etmediler. Silah gücüyle Kendê kilisesinin altından İran topraklarına geçtik. Orda da İran askerleri bizi vurdu. Bazılarımız döndü, bazılarımız da diğer ülkelere gitti. Sonra ilticayı kabul ettiler. Rahmetli İhsan Nuri Paşa 1976'ya kadar Tahran'daydı. Rızaiye'de ona motosiklet çarptı. Artık, Savak mı, Türk MİT'i mi, kader miydi bilmiyorum! Ülkeye döndük. Ül-

kede de kaldık. Bir müfreze idik. Diyarbakır'dan Cabakçur'a (Elazığ) kadar.. 1924'te de Suriye'ye geldim.. siyasi mülteci olarak...

—“1934'te...”

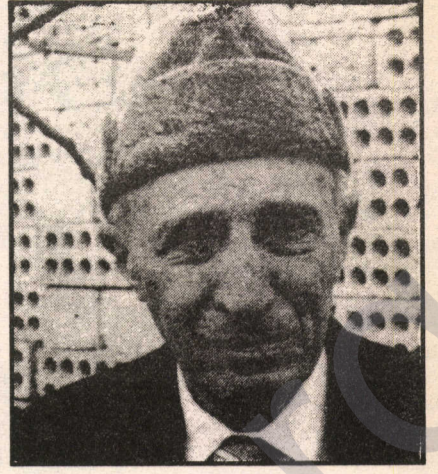
—“Otuz, otuzdörtte...”

—“Evet...”

Suriye, o zamanlar Fransızların mandasıydı. Bizleri siyasi ilticacı olarak kabul ettiler ve orada kaldık.

Doğru dürüst bir gün yüzü görmedik. Hayatımız acılarla, savaşlarla, kan ve ölümlerle iç içe geçti. Kürdistan'ı köy köy yaktılar. Evlere, ahırlara doldurup yakıyorlardı. Aftan önce 1928'de Niğde hapishanesinde bana gazeteler geliyordu. ‘Milliyet’ isimli gazete, ‘Doğu Anadolu'da üç sene içinde 700 bin insan imha edilmiştir’ yazıyordu. Evet, böyle yazmıştı. 700 bin insan... Bu 700 binden, 30 bininin bile savaşan insanlar olduğuna inanmıyorum. Öldürülenler kadın-çocuk-çocukdu.. Çoluk-çocuğun katliyle milleti çok yıldırılmışlardı. Halkın katledildiği mıntıkalarda komutanlık yapmış olan Ali Haydar diye biri vardı. ‘Bir köyde hepsini bir eve doldurdum,’ diyordu, ‘bu köy Silvanın arkasında bir uçurum tabakasının üstündeydi. Helheleydi.. o evi doldurup onları ateşe verdim ve başka bir evin üzerine çıkıp seyretmeye koyuldum. Çılgınlık geliyordu. Kadınların, çocukların çığlıkları.. İki genç gördüm oniki-onu üç yaşlarındaydılar. Ayluya girdiler. Her tarafta kıpkızıl ateşler içindeydi.. Ateşlerin içinden geçtiler. Kendilerini atacak bir yer arıyorlardı. Baktılar ev çok yüksek bir kayanın üstünde. Altı uçurum.. Atlayamadılar. Birbirleri ile kucaklaşıp, alevlerin içinde kayboldular. Bir defasında da yine bir evi doldurdum. Evin etrafı askerlerle çevrilmişti. 10 yaşlarında bir çocuğun ateşin içinden dışarı çıkmaya çalıştığını gördüm. Kaçtı karpıya geldi. Gözü bana ilişti. Beni görünce tekrar ateşin içine geri gitti. O zaman düşündüm, acaba bu çocuk benim zulmümü ateşten daha mı büyük gördü de ateşin içine geri döndü..”

Dersim katliamından 6 ay sonra İsmet Paşa oraya gidip: ‘‘Onbeş yaşından aşağı olanları öldürmeyin...’’ demişti. Ya, 6 ay sonra ha.. Bunlar, Kürdistanın yazılmayan meseleleridirler. Ya Zilan deresindeki katliam... Zilan deresinde, bir yüzbaşı Germava Adema'ya gidiyor. Arkasında yüz süvari. Köyün muhtarına: ‘‘Haydi yallah, oğullarınla şehire gidip bize raki vb. getireceksiniz.’’ diyor

63 Yıl sonra

Şeyh Said Direnişi

Kurdiya wina ewê di hejmarê 19'an de çapbibe

Ev sahibi, ‘‘Köylüleri gönderelim, ama biz niye gidelim?’’ diyorlar.

—Yüzbaşı: ‘‘Hayır, siz üçünüz gidin!’’ diyor.

Sonuç olarak evin erkeklerini gönderiyorlar. Onlar gittikten sonra, adamın karısını ve gelinlerini getirip, zorla rakı içiriyorlar ve haşa... kötülük ediyorlar onlara. Namuslarını ayaklar altına alıyorlar. Adam dönüp gelince karısı yoluna çıkıyor:

—‘‘Nerden geliyorsun?’’

—‘‘Bize kötülük ettiler..’’

—‘‘Niçin? Nasıl..?’’

Kadın anlatıyor. Hal mesele böyle diye.

— Alın tüfeginizi!..

Yüz suvarisiyle yüzbaşıyı öldürüyorlar. Ne yazık ki, kadını ve gelinleri de öldürüyorlar.. Zavallılar, onların ne suçları vardı ki.. Daha sonra gelip bizlere katıldılar. Hal ve mesele böyle dediler. Bu olaydan sonra Seyyithan, Alican ve Ferzende yanlarında 50şer atlı ile Ademan, Hesenan ve Sipikan yöresine girdiler. Oradaki askeri birliklere büyük bir darbe vurdular, tufan getirdiler başlarına.

Ordu, başedemiyordu. Ne yaptılar? Kalkıp Ankara'ya telgraf çektiler. Cephe arkasındaki köylüleri öldürmek için toplamaya başladılar. Ademan, Hesenan ve Sipikan yörelerinden, 180 köyden 47 bin kadın-çocuk ve yaşlı toplayıp, Zilan Deresine getirdiler. Mitralyözle taradılar. Ölmeyenleri de süngülediler. Günlerce insan kanı aktı. Ortada kemik yığınları kaldı. Bir defada 47000 insan..

Yirmi yaşında devrime katıldım. Bu konuşmayı yaptığım şu an 78 yaşındayım. Herhangi bir aydınlık görmedim. Karanlık ve acıdan başka bir gün görmedim. Ama, inancım tamdır; hiç bir güç ve zulüm yoktur ki, milletleri haklarıyla yok edebilsin. Bu gün Kürdistan'ın her yerinde devrim (mücadele) vardır. Türkiye'de, İran'da, Irak'ta ve Kürdistan'ın her yerinde.. Bu millet hakkını alır. Hiç bir güç bunu engelleyemez. O inancıdayım ki, siz gençler Heciden Gürcü sınırına kadar, Sivas'tan Kermanshah'a kadar pasaportsuz geçeceksiniz.. Buna inanırım tam ve güçlüdür, siz o günleri göreceksiniz. Ama benim ömrüm son baharına yetmişmiş, yaprak dökümüne başlamıştır.

—Teşekkürler.

□□□□□□ BİTTİ □□□□□□

“İrkçı olan kim? Tavrı olmayanlar kimler?”

Sayın Kürdistan Press çalışanları..
Gazetenin 16. sayısında bize hitaben yazılmış bir mektup yayınlandı. İlişikte bu mektuba verdiğimiz cevap metnini gönderiyor ve bu metnin “Serbest Kürsü”de yayınlanmasını rica ediyoruz.
Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

CEMALETTİN HOCAOĞLU'NA AÇIK MEKTUP (2)

Sayın Cemalettin Hocaoğlu*

Kurdistan Press'in 11. Şubat. 1987 tarihli 11. sayısında yayınlanan ve bir örneği de doğrudan size gönderilen açık mektubumuza, İslâmi Cemiyetler ve Cemaatlar Birliği adına ve Ehmed KEVSER imzasıyla cevap verdiğiniz için teşekkür ederiz.

Ayrıca, Dortmund Bölge Radyosu'ndaki kürçe yayına karşı çıkan Türk-İslâm dernek ve camilerinin size bağlı olmadığına dair bilgilendirmeniz ve “Kürtlere tanınan 15 dakikalık yayın hakkına karşı çıkılmasını kesinlikle tasvip etmediğiniz” yönündeki açıklamanız için de ayrıca teşekkür ederiz.

Sözü edilen açık mektubunuzda “Kürdistan'ın sömürgeleştirildiği, varlığının, dilinin inkâr edildiği, bugün Kürdistan'da özgürlük mücadelesi verildiği, sizin ise bu mücadele karşısında suskun davranmakla zalimlerden yana tavrı aldığınız, Kürt sorunuyla ilgili örtülü kemalistlik yaptığınız” iddia edilmiştir.

Ancak, açık mektubumuza size yönelen örtülü kemalistlik yaptığınız yönündeki suçlamamıza cevap vermediğinizi, işi yuvarlak laflarla geçiştirdiğinizi, esas konuya değinmemek için bizi irkçilikle suçlayarak işin içinden sıyrılmak istediğinizi hemen belirtmek isteriz.

Yani şunu hemen açık yüreklilikle belirtelim ki; size ilk açık mektubu yazarken, sizler hakkında bilgimiz, Türk basınında çıkan röportaj ve yazılarla sınırlıydı. Bu arada 1407 Hicri Yılbaşı konuşmanızı kasetten dinlemek fırsatını bulduk. Bu konuşmanız ve Ehmed KEVSER imzasıyla verilen cevabınız, bizi doğrulamakta, iddialarımızda ne kadar haklı olduğumuzu ortaya koymaktadır.

Sayın Hoca
1407 Hicri yılbaşı konuşmanızda yürekten katıldığımız bir bölüm var: “Yuvarlak ifadelerle 60 yılda bir yere varamadık... Yarayı açacakmışın, derin bir neşter vuracaksınız. Ondan sonra tedavi edip saracaksınız”

diyorsunuz. Yine devamla “Yoksa böyle küllemekle, idare-i maslahatla, yuvarlak ifadelerle gerçekler acı da olsa ortaya çıkmaz” diye belirlemede bulunuyorsunuz.

Biz, sizden ayrılarak ne kadar küllenirse küllensin, ne kadar inkâr edilirse edilsin, yahut ne kadar idare-i maslahat ve yuvarlak laflarla geçiştirilirse geçiştirilsin gerçek ortaya çıkar ve hükmünü icra eder diyoruz. Gerçekler inatçıdır. Kabul etmeyenlerin, görmek istemeyenlerin kafasına dank diye oturur. Dünya tarihi ve bilim, bunun sonsuz örnekleriyle doludur.

Böylesine radikal bir yöntem önermenize rağmen; aynı şeyi siz yapıyor, üzerinde olduğumuz konuya; Kürdistan sorununa yuvarlak ifadelerle cevap verip idare-i maslahatçılık yapıyorsunuz.

“DÜN, BÜGÜN ve YARIN” diye adlandırdığınız konuşmanızda, çoğu yakın tarihi ilgilendiren 13 konuya değiniyorsunuz. Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanları, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve bugünkü durumunu kapsayan bir zaman kesitinden bahsederken, bu zaman kesitinde önemli bir yer tutan Kürdistan sorununu, Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesini tıpkı kemalist resmi tarihçiler gibi es geçiyorsunuz. Üstelik verdiğiniz cevapta; ulusal demokratik haklarını, O'nun özgürlük mücadelesini savunmayı irkçilik sayıyorsunuz.

Cevabınızda belirlediğiniz gibi “herhangi bir ırkın, bir dilin bir diğerinden üstün tutulması” irkçiliktir. Biz buna bir devlet kurma imtiyazının belli bir ulusa tanınmasını da ekliyoruz. Biz, Kürt Ulusu'nun Türk, Arap ve Fars Uluslarından, Mahrçenin de bu ulusların dillerinden üstün olduğunu savunmadık ki irkçı olalım. Biz, ülkemiz sömürgeci boyunduruktan, askeri işgâllerden arındırılmasını istiyoruz. Biz, dilimiz, kültürümüz üzerindeki yasaklar ortadan kalksın, Kürt anaları, çocuklarına kendi dilliyile ninni söylesin istiyoruz. Bizim bu haklı isteklerimizi aynı kemalistler gibi irkçilikle suçluyorsunuz. Bağıra bağıra karşı olduğunuzu ilân ettiğiniz Devlet Güvenlik Mahkemeleri, Sıkıyönetim Mahkemeleri de aynı suçlamayla bizleri yargılamıyor ve cezalandırmıyor mu?

Sayın Hoca

Kasetteki konuşmanızda “İslâm siyasettir” diyorsunuz. Bu temelden hareket edince; Kürt Halkı'nın kurtuluş mücadelesi konusundaki siyasetinizi nasıl olur da açıklama-

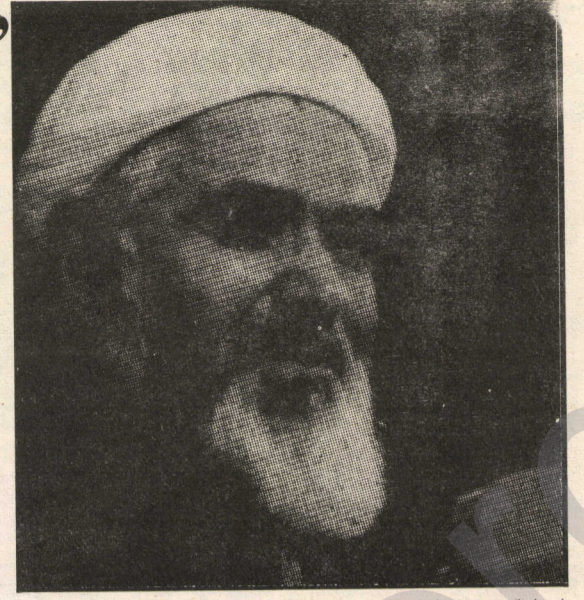
mazsınız? Biz, Kürdistan Press'te yayınlanan açık mektubumuzda “Gerçekten kemalizme karşı ve yıkılmasından yana iseniz, göreviniz Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ne destek vermektir...” diye size açıkça çağrıda bulunmuşuz. Bugün 22 milyonluk Kürt Ulusunun, ülkesinin dört parçasında da şu veya bu oranda özgürlük mücadelesi vardır. Halkın yüzde 98'i müslümandır. “İslâm'ın devlet yapı ve nizâmı ‘çoğunluk’ olan herhangi bir millet veya kabîlenin elinde olmayacaktır ki, onun dışında kalanlar ‘hani benim devletim?’ desin” demekle işin içinden sıyrılamazsınız. Bugün Kürdistan'da köyler boşaltılıyor, masmus halka karşı kimyasal silahlar kullanılıyor.. Türk bombardıman uçakları üçüncü kezdir ki, resmi “sınırları” ötesindeki Kürt köylerini bombalıyor sivil halkı katlediyor.

Siyaset, toplumun ve devletin her sorunuyla ilgilendir, çözüm arar, çözüm yolları gösterir. Takip ettiğini iddia ettiğini İslâmi siyasetin, Kürdistan sorunuyla ilgili de bir tavrının olması gerekiyor. Bundan hareketle size bazı sorular sorup cevap isteyeceğiz:

1- Cevap mektubunuzda kaynak ve dayanak gösterdiğiniz Hücurat Süresi'nin 13. Ayeti'ndeki “Ey insanlar, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi milletlere ve kabîlelere ayırdık. Allah yanında en üstün olmanız, (Allah'ın buyurdukları dışına çıkmaktan) en çok korunmanızdır...” emrine rağmen, devlet olma imtiyazının şu anda Türk, Arap ve Fars uluslarında olduğunu, Kürt ulusunun ise sömürge statüsünde bulunduğunu ve bu durumun bir eşitsizlik oluşturduğunu kabul ediyor musunuz?

2- Savunduğunuz İslâm Devlet modeli bugün İran'da uygulanmaktadır. İran İslam Cumhuriyeti ise resmi “sınırları” içindeki Kürt Halkı'nın özgürlük mücadelesine pastarlarını saldırtıp kanla ve ateşle boğmak istiyor. İran İslam Cumhuriyeti'nin Kürt Halkına yönelik baskı ve katliamı için ne diyorsunuz? İran'daki Kürt Halkının özgürlük mücadelesini deskeliyor musunuz?

3- Kuzey Kürdistan'da Koçgiri ile başlayan ve Şeyh Sait, Ağrı-Zilan, Dersim'le devam eden ve kemalistlere karşı verilmiş ulusal mücadeleler, ulusal direnmeler var.

Cemalettin Hocaoglu, Kürt halkının özgürlük mücadelesi karşısında açık tavrı belirlemeye davet edildi.

Kemalistler, Kürtlerin özgürlük mücadelesine karşı kitle katliamları uygulamışlardır. Kemalizmi eleştirirken, Kürt Halkına yönelen imha eylemlerini, katliamları neden suskunlukla karşılıyorsunuz? Kemalizmin en belirli özelliklerinden biri de Kürt halkını imha eylemi değil midir?

4- Kürdistan'ın dört parçasında sömürgeciğe karşı verilmekte olan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı tavrınız nedir? Tavrınızı belirleyen hangi somut eylemler içinde oldunuz? Şayet bir tavrı belirlemeniz yoksa, bu, taban kaybetme kaygısından mıdır?

5- Sultan Abdülhamid'in, Kürt ve Ermeni Halklarını birbirine kırdurmak için, Kürt beylerine kurdurduğu Hamidiye Alayları'nu ve bu alayların icraatını, iki mazlum halkı birbirine kırdurtarak icra-i saltanat edişini tasvip ediyor musunuz?

Sizden istediğimiz bu sorulara açık seçik cevap vermenizdir. Suskunluk, işi geçiştirme sizi, Kemalistlerle aynı milliyetçilik anlayışı içine düşürür ve bize de, sizi örtülü Kemalistlikle suçlama hakkını verir. Kaldı ki, “Bir caminin minber ve kürsüsünden hakikatler dile getirilmezse, o cami camiliğini, imam da imamlığını kaybeder” sözü sizindir.

Saygılarımızla.

10.05.1987

O. Halil

Studenten Komitee Kurdistan

*İlk açık mektupta size Kaplan soyadıyla hitap etmiştik. Soyadınızı değiştirmiş olduğunuzu sonradan öğrendik. İnsanlara istemedikleri adları izafe etmek insanlık suçudur. Bunun en büyük acısını biz Kürtler çekmekteyiz. Çocuklarımıza koyduğumuz kürçe adları T.C. nüfus idareleri tescil etmez. Savcılar, kürçe konan adların değiştirilmesi için dava açarlar. İstediğiniz için değiştirdiğiniz KAPLAN soyadıyla size hitap ettiğimiz için özür diliyoruz.

Tarihin Tekerrürü

□ Kürdistan Press'in 16. sayısında “Ömer Hoca” imzalı “İrak Kürdistan'ında Tarih Tekerrür mü Ediyor?” yazısı ibretle okudum. Bu eleştiri yazısını okumadan önce, okuyucunun o yazıyı bir daha okumasını tavsiye ediyorum. Sayfa 11'de.
Bu yazıyı okuyunca iki nokta dikkatimi çekti:

1- “Kurdistan Press” bu yazıyı yayınlıyarak, daha önce belirtmiş olduğu ilkelerine sadık olduğunu göstermiştir. Tebrik eder, daha büyük başarılar dileriz.

2- Yazının özünde bazı bilinen şeylerin tekrardan başka hiç bir olumluluk yok denebilir. Yazısının sonuna doğru dört madde halinde sıraladığı şeyler

ne yeni ne de bilinmeyen şeyler. Tersine yıllardan beri savaşta kuvvetlerin dağılımı ve dengeler ile savaşla uzaktan yakından ilgili güçlerin olası hesapları ve bu hesaplar ile mevcut olan olası gelişmeler arasındaki bağlantılar ele alınıyor, tartışılıyor. Oysa yazımız bir de sorunu çok dar ve kısır bir çerçevede ele alarak, sadece İran-Irak düzeyine indirgeyerek çok eksik olarak ele almıştır.

Kürdistan devrimi Orta-doğu'da dengeleri tümenden değiştirecek niteliklere sahiptir. Kuvvet dengeleri değişen bir Orta-doğu'nun dünya güçler dengesini etkileyeceğini ve bu nedenle Kürdistan Devrimi'nin dünya çapında bir öneme sahip olduğunu tekrarlamaya gerek var mı? Onun için yazımızın yaptığı gibi Kürdistan devriminin dost ve düşmanlarını İran-Irak savaşçı çerçevesinde veya en fazla Arap ilericiler kamuoyu çerçevesinde ele almak, hem sığ bir anlayış hem de eksik ve öden uzaklaştırıcı bir kavrayış olur.

Bütün bunlar yazarın eksiklikleridir. Onları eleştirmiyorum. Görüş açısı budur der ve saygı duyuyorum. Benim esas ele alıp eleştirmek istediğim nokta, şu; “...Daha düne dek, de-

mokratik kitle örgütlerinde bile, sözkonusu güçlere bakış açısındaki farklılıklar nedeniyle bir araya gelemeyen güçler, nasıl oluyor da bugün birden bire, sözkonusu birlikten yana gözükebiliyorlar?” sorusundan sonra, yazarın bir de, bu yetmezmiş gibi, “Öyle olunca, tarafsız kamuoyunda, ya bunların siyasal anlayışları, tutarlılıkları (Bu kelime de yanlış, doğrusu tutarlılıkları olacak); ya da içtenlikleri konusunda kuşku duymaktan daha doğal ne olabilir?” diye de ekliyor.

Eleştirmeden hemen cevap vermeliyim ki, daha doğal olanı, bu bakış açısını talihsizlik olarak değerlendirmek olabilir. Duygusal bir Kürt yurtseveri olarak bu bakış açısına verilecek cevap şu olabilir: Beyefendi biz Kürdistan'da kan davası sürdürmüyoruz. Bugünkü aşamada mücadele Kürt halkının varlığı veya yok edilmesi mücadelesidir. Öyle olunca ideolojik görüşleri ne kadar ters olsa bile, Kürt cephesindeki bütün güçler kardestir. Çok miktarda kardeş kanı döküldü. Daha fazla dökülmemesi ve birbirlerine çevrilen silahların düşmana çevrilmesi en büyük arzu ve isteğimiz olup, bu yöndeki her gelişmeyi heyecanla alkışlarız.

Sizin kan davası ve düşmanlık tohumları ekici nitelikteki değerlendirmenizi de talihsizlik olarak nitelendiriz.

Bilimsel olarak cevap vermek gerekirse;

Yazarımız ideolojik çalışmaları birbirine karıştırmış ve Diyalektik Materyalist felsefi görüşün “çelişkiler” bahsini de anlamamışa benzemektedir. Elbette her örgütün, küçük veya büyük, farklı bir ideolojik yapısı vardır. Bu farklılık onun varlık sebebidir. Ve örgütün siyasal-sosyal, her alandaki bütün çalışmaları bu ideolojik yapısından kaynaklanır ve onun rengini alır. (Yanlış ideolojilerle başarıya ulaşmanın sebebi de budur zaten).

Kürdistan düzeyinde ele alırsak, elbette ki farklı her örgütün farklı bir ideolojik yapısı vardır. Her birisi, siyasal bağımsızlığına kavuşan bir Kürt toplumunun şu veya bu şekilde bir sosyal yapıya sahip olmasını isteyecektir (ideolojisine uygun olarak). Ama dikkat edin, önce “siyasal bağımsızlığına kavuşma” sözü var. Yani her şeyden önce sömürgecilerin atılması gerekiyor. Bu olmadan herhalde hiç kimse kalkıp da kendi programını uygulamak

gibi gülünç bir iddia ve istekte bulunamaz. O halde, yıllarca birbirlerinden düşmanca peşmerge öldürmüş olsalar bile, IKDP ile KYB'nin “sürdürülen” görüşmeler sonunda ortak bir bildiri yayınlayarak, “iki siyasal gücün, aralarındaki çatışmaya son verdikleri ve güçlerini, sömürgeci BAAS diktatörlüğüne karşı birleştirilecekleri” ni açıklamalarında şaşılacak bir şey varsa eğer, düşmanlar açısından vardır. Bizim açımızdan bu beklenen ve olması gerekmiş bir olaydır.

Bu “güçlerini birleştirme” eylemi onların örgütsel yapılarını red ve inkar ettikleri anlamına gelmediği gibi, ideolojik yapılarında bir değişiklik yaptıkları anlamına da gelmez. Bütün olay şu anda her örgütün gündeminde bulunan (Kürt cephesinden bahsediyorum tabii) önce sömürgecilerin atılması olayıdır ve bu karar da bunun bir gereğidir.

Bu nedenle bu “güçlerini birleştirme” kararını heyecanla alkışlıyor, destekliyor ve devamlılığını diliyoruz.

03.05.1987

Halktan bir Mehmet
Trollhätten

YENİ BİR KÜRTÇE SÖZLÜK ÜZERİNE

USO

□ Bu yazıda 1987'nin Newroz ayında yayınlanan D. İzolî'nin "Ferhanga Kurdî-Tirkî ve Türkçe-Kürtçe" adlı sözlüğü üzerinde duracağız.

Kürtçemiz, bilinen gerçeğiyle ezici çoğunluğu, yani ortalama %70'i kurmanci lehçesiyle konuşmaktadır ve sözlükte tabiiyle bu lehçe üzerine hazırlanmıştır. Kuzey Kürdistan'da latin alfabesi kullanılırken, Arap ülkeleri ve İran Kürtleri ise Arapça alfabeyi kullanmaktadırlar. Erivan Kürtleri ise 1920-30 arası Latin alfabesi kullanırken daha sonra Sovyetler Birliği'ndeki Kiril alfabesini benimsemişlerdir. Bütün Kürtlerin birleşik ortak bir alfabe ve hatta ortak bir lehçe kullanmaları ancak bağımsızlık sonrası mümkündür. Şu andaki tutumla her lehçe birer bağımsız dil olarak gelişir, kimse bunu egelleyemez. Yarın ister istemez karşımıza kurmanci, sorani, zaza, gorani gibi bağımsız Kürt dilleri çıkar. Bu görüş bazı Avrupalı Kürdoloğlar tarafından da savunulmakta ve giderek haklılık kazanmaktadır. Çünkü lehçeler yapı itibarıyla birbirlerine yaklaşılmıyor, bilakis uzaklaştırılıyor. "Ortak bir kürtçeye doğru" fikri ilk savunulardan tanınmış Kürdoloğ Cemal Nebez'i zikretmek isteriz. Elbette bu bizim açımızdan sevindirici bir çalışmadır. İzolî'nin sözlüğünde de azda olsa zazaca ve soranca kelimeler alınmıştır. Konumuzun dışına çıkmadan şimdi sözlük sorununa geçelim.

Sözlük nedir, kimler hazırlar?

Sözlük: "Bir dilin kullanılmış ve kullanılmakta olan bütün kelime ve deyimlerini alfabetik sıraya göre tanımlarını, kendi öz dilinde veya başka bir yabancı dilde karşılıklarını veren eserdir." Modern anlamda sözlüklere Lexicon da deniliyor. Yani bir dilin kelime hazinesidir.

Üniversitelerde veya diğer yüksek okullarda dil ve edebiyat fakülteleri bütün dünya dillerinde eğitim ve inceleme yapmaktadırlar. Buralarda herkesin kendine göre uzman bilim adamları mevcuttur. Bu kurumlarda her dilin filolojisine bağlı olarak o dilin lehçeleri, fonetiği (ses bilim), morfolojisi (yapı bilim), syntaks (söz bilim), semantik (kelime anlam bilim), ve daha çeşitli kollarında inceleme yapmaktadırlar. Gerçek dilbilimcisi ancak bu tip çalışmalar yapan kurumlarda yetişir. Ne yazık ki, bu tip yüksek okullar ve üniversitelerimiz olmadığı için bizde, ve özellikle Türkiye Kürdistan'ında dil bilimcilerimize ender rastlanmaktadır. Sovyetlerdeki akademik çalışmalar ile İran ve Irak'taki yarı-resmi bazı kurumlar hariç tek ümidimiz Avrupa'daki serbestliğe bağlı kalıyor. Avrupa'da ise, K.A. Bedirxan ile R. Lesco't'un çok değerli çalışmaları dışında da herhangi önemli bir çalışma yapılmamış diyebiliriz. Henüz bir "imlâ klavuzu"muz da olmadığı için rastgele yazılan eserlerden herkes kendi bölge şivesini kullanmakta, değişik manadaki kelimeleri veya deyimleri kendi anlayışına göre mana vermekte, gittikçe synonymler (eşanlamlılar) çoğalmakta, kürtçe dilinin yapısını tanımadan neolojismi (yeni kelime üretme) yi denemektedir. Böylece kürtçe dili gelişeceği yerde bazı tamiri imkansız çıkmazlara girmektedir. Ama sorunlara bakıp çaresizliği kabul ederek oturmakta meseleyi haletmez. En iyisini bulmak için kolayından başlayıp birşeyler yapmak ve kendi imkân ve yeteneklerimizi kullanmak için dün erken, yarın geçtir. Başlamak lazım...

Bu güne kadar yapılan sözlükler

Diyebiliriz ki ilk sözlük (ferhengok) çalışması büyük Kürt şairi Ahmedê Xanî tara-

findan 1683 te yapılandır. Medreselerde kürtçe eğitim için kürtçe, arapça 'Nûbar' adlı bir kaç yüz kelimelik bir el kitabı hazırlanmış ve günümüze kadar da medreselerde Mollalar tarafından kullanıla gelmiştir. Kuzey Kürdistan'da ise 1892 yılında Yusuf Ziyaeddin Paşa'nın İstanbul'da yayınlattığı "El hadiyya l'hamidiyya fi l'lügati Kurdiyya" adlı kürtçe-arapça sözlüğüdür. Bu sözlükte 6 bin kelime bulunmaktadır. Onun Ahmedê Xanî'den ilham aldığı ve onun Nûbarını kaynak olarak kullandığı söylenmektedir. 19. yüzyılın sonlarına kadar Avrupalı ve Ortadoğu'lu yazar ve gezginlerin kürtçe üzerine yazdıkları eserler ise tarihi değerlerinden başka pek benimsemiyor.

1860'lardan sonra Rusya'nın Erzurum konsolosu olan Alexander Caba, kurmanci üzerine yaptığı çalışmalarını, 1879 da Ferdinand Justinin yardımı ile Petersburg (Leningrad) da bir sözlük şeklinde bastı. 15 bin kelimelik olan bu sözlük arapça ve latin alfabesiyle birlikte fransızca açıklamalıdır. Günümüze kadar da Avrupa'da kaynak olarak kullanılıyor. Birinci dünya harbinden ve Rus ihtilalinden sonra Sovyetlerde kürtçe üzerinde daha ilmi ve programlı çalışmalar başladı. Sovyetlerde Kurdoji doğu dillerinin İran şubesine bağlı olarak geliştirildi. Burada bir çok ilim adamı, değerli eserler yazmış olmalarına rağmen kürtçenin Erivan şivesi dışına pek çıkamadı.

1957'de İ.O.Farizov kürtçe-rusça olarak 30.000 kelimelik bir sözlük hazırladı. Aynı yılın Çerkezê Bakayev de 14.000 kelimelik bir kürtçe-rusça sözlük yazmıştı. Siyabend ile A.Çaçan da 23.000 kelimelik ermenice-kürtçe bir sözlüğü Erivan'da basmışlardı. Bunlardan kısa bir zaman sonra Prof.Qanadê Kurdoev 34.000 kelime ve deyimlerden oluşan büyük kürtçe-rusça sözlüğünü yayınladı. Şimdiye kadar olan en büyük kürtçe (kurmanci) sözlüktür diyebiliriz. Bilimsel olarak hazırlanan bu sözlük hem rusça açıklamalı oluşu ve hem de Kiril (Rus) alfabesiyle yazılı oluşu Kürdistan'da pek tanınmamış ve istifade edilememiştir. Maalesef hiç kimse de bunu kürtçe ve latin alfabesine çevirmeyi düşünmemiştir.

Batı Avrupa'da bazı çalışmaların olduğu gözleniyor. Joyce Blau'nun "Kurdish Dictionary" kürtçe olup fransızca, ingilizce açıklamalıdır. Paris'te Kürt bilim adamlarından Dr.K.A. Bedirxan'ın 50-60 bin kelimelik kürtçe-fransızca bir sözlüğü ne yazık ki bugüne kadar çıkmamıştır.

Ayrıca büyük şairimiz Cigerxwîn'in 1962'de Bağdat'ta basılan kürtçe-kürtçe faksiküllerden oluşan 3.000 kelimelik sözlüğü vardır. Fakat bu sözlük piyasada pek fazla bulunmadı. Türkiye'de büyük bir suskunkluktan sonra 1967'de Musa Anter 9.000 kelimelik kürtçe-türkçe bir sözlük yayınladı. Tabii ki Türkiye tarafından toplatılan bu sözlük sahibi ile beraber hapishaneye tıkmıştı.

Y.Ziyaeddin paşanın sözlüğü 1978'de M.E. Bozaslan tarafından kürtçe-türkçe olarak latin alfabesiyle İstanbul'da yayımlandı. Şimdi yine Avrupa'ya dönelim.

D.İzolî'nin "FERHENG"i üzerine: Son bir kürtçe derleme sözlük olduğu söylenebilir. Sözlük kürtçe-türkçe ve türkçe-kürtçe olarak iki kısımdır. belirtildiği gibi İzolî bir lexickograf değildir. Fabrika işçisidir. Böylesi bir emekçinin övünülecek yetenekleri olsa gerek. Çünkü bu tür kariyer isteyen hassas ilmi çalışmalar büyük cesaret gerektirir. Bundan dolayı D.İzolî'yi kutlamak gerek. Sözlük hazırlama işi kolektif çalışmalar ürünüdür ve birde otorite ister. Açıkça itiraf etmek lazımsa, çoğu insanın yapamadığı veya cesaret edemediği bir işi İzolî tek başına başarmıştır.

Hollanda'da hazırlanıp, basılan ve KSSE,

Avrupa Kürt Öğrenciler cemiyeti yayınları arasına giren bu sözlük, yeni bir çalışmanın ürünü olduğu ilk bakışta görülmektedir. Ofset baskılı olduğu için kalitesi üzerinde konuşulabilir, fakat içeriği ve ihtiyaca cevap vermesi bakımından büyük bir açığı doldurmaktadır. Bazı hata ve eksiklikleri olmasına rağmen, formu ve sözlük standartları tekniği bakımından ilerdeki çalışmalar için elde hazır ve anlaşılabilir bir eserdir.

Sözlük 4 bölümden oluşuyor. Toplam 20 bin kelime ve 4 bine yakın deyim vardır. Prof.Qanadê Kurdo'nun 34 bin kelimelik sözlüğü bir yana bırakılırsa buna en zengin ve sistimli sözlük diyebiliriz.

Sözlüğe kısa bir önsözden sonra kullanılışı için bir izahat ve onu takiben sözlükte geçen kısaltmalar vardır. Esas birinci bölümü kürtçe-türkçe sözlük oluşturuyor. İkinci kısmı dünya devletleri ve yeryüzü hakkında ansiklopedik bilgiler ihtiva eder ve sadece kürtçe izah olunmuştur. Sözlüğün 3. bölümü türkçe-kürtçe olarak 12.000 kelimeyi içermektedir. Bu kısım kürtçe bilmeyenler için önemlidir. Başka husus da ilk olarak bir başka dilden kürtçeye sözlük çevrilmesi yapılmış olmasıdır. Bu kısmın sonuna tabiattaki elementler hakkında bilgi ile günlük yazışmalarda mühim kısaltmalar yer alır.

Kitabın sonuna ve 4. bölüm olarak da Bedirxan, Qanadê Kurdo ve Reşid Kurdo'nun gramerlerinden alıntı yapılarak özet bir gramer eklenmiştir. Bu kısım tamamen kürtçe olduğu için kürtçeyi bilmeyenler pek istifade edemezler. Fakat kürtçe bilenler için enteresan bir kaynaktır. Her şey öz kürtçe ve sade bir dille açıklanmış. Tabii tafsilatlı değil, özettir. Zira kitap gramer değil, sözlüktür, bu kısım sözlüğün okunmasını kolaylaştırmak için eklenmiştir.

Bu sözlük yeterli mi?

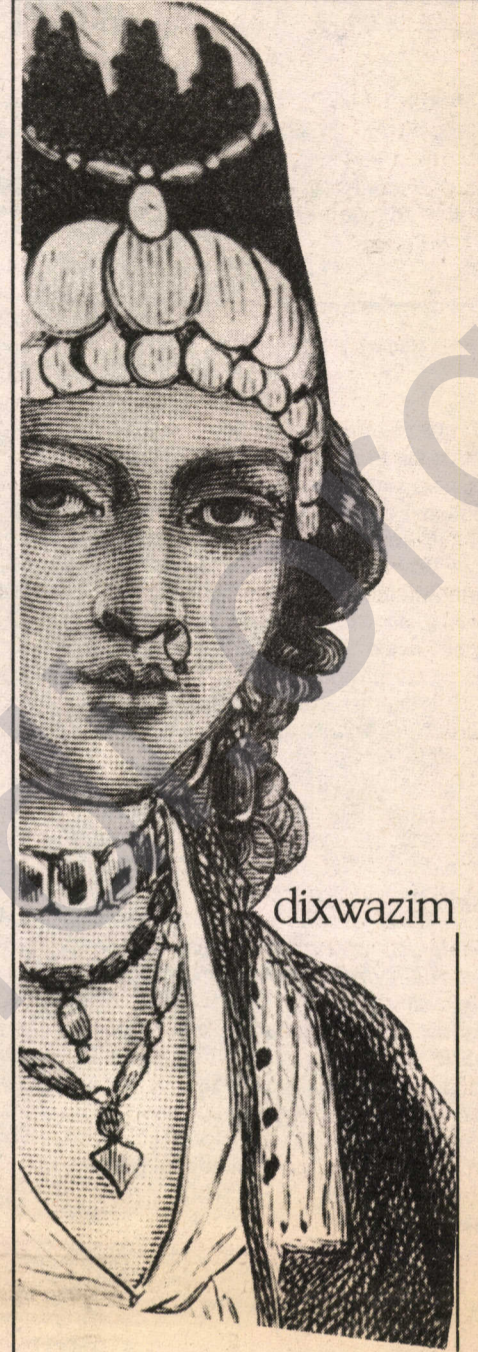
Tabii ki değil. Kurdo'nun 34 bin kelimelik sözlüğü ve Bedirxan'ların henüz neşredilmemiş 55 bin kelimelik sözlüğü olduğunu söylersek bu sözlük elbette yeterli değil. Fakat bugün elimizde mevcut kürtçe yayınları için %80 kadarına cevap vereceği kanaatindeyiz. Bu ikinci adımı üçüncü bir girişim takip etmelidir.

Sözlüğün ayrıca siyasi bir yönü de vardır. Şöyle ki: özellikle T.C. hükümetinin ve bireysel olarak T.C bilim adamlarının (!) kürtçe diye bir dilin olmadığını sık sık iddia ederler. Bunun için kısa bir çalışmayla 24 bin kelimelik sözlük hem de türkçe izahlı olarak hazırlanmıştır. Okuyucu aradaki farkı daha iyi görsün diye. Kürtçeyi geçmiş çeşitli dillerden kelime olduğu halde ne garipdir ki türkçeden kürtçeye tek kelime geçmiştir. Her iki bölümde de her iki dilin yabancı kelimeleri önlerinde belirtilmiştir.

Ayrıca D.İzolî kelime üretme yöntemine girmemiştir.Sadece kürtçe eserleri okuyarak mevcut kelimelerle yetinmiş ve "HAWAR"ı temel almıştır. Sadece son zamanlarda üretilen ve dilimize yerleşmiş bazı kelimeleri eklemekle yetinmiştir.

Son olarak: Kürt halkı ve kürtçe dili dünyada bir benzeri daha olmayan bir baskı ve sömürü altındadır. Bu baskı sadece Kürdistan'da değil, yurtdışında dünya çapında yapılmaktadır. Elbette sözlük ve gramer gibi akademik çalışmalar isteyen eserler vermek kolay değildir. Dilimizin ve kültürümüzün bir kısmını gasp eden ve geri kalanı da inkar edenlere karşı D. İzolî'nin bu sözlüğü gereken cevabı veriyor. Daha ilerisi için daha başarılı eserler ümid ederken yazımızı burada kesiyorum. Saygılarımla...

Hollanda
8.5.1987

dixwazim

Teyrên sipî û mezin
Teyrên bêbav û zalim
Hatîn!..
Hatîn!..
Qijîna qizka Zero gihîşt asmana
Asman kor û kerr...

Dayê! bes bike lorî
Êdî ez xew naxwazim
Êdî bese şev
Sibe çi çaxe?
Ez roja geş dixwazim.

Bese, bîkşîne wan çiçikên pûç
Êdî ez şîr naxwazim
Jiyan dixwazim.

Teyrên bê perr
Teyrên gewr
Mîrîn dizên
Xwîn dizên..
Hawara Fato Zorê
Deşt û newal zingirand
Deşt û newal kerr...

Wer ha wer!..
Wer ha wer!..
Ez destê te dixwazim.

7 Adar 87

Dawê Xanê

gûlistan

“mûzîk çêka pêşmerge ye, banga rabûna gel e, paqîj-kirina qirêjiya dijmin e...”

□ Tu dikarî bi kûrtebirî li ser jiyana xwe rawestî?

Li tenîsta bajarê Siwêregê-Urfa(Riha), li gundekî, ji malek halxweş hatim rû dinê. Ez hin şeş salî bûm, mala me bi nivî çûn bajarê Wêranşarê bi cih bûn. Ji wê demê şûnda em bûn niv bajarî û niv gundî. Mala me zivistanê li bajêr diman û hav înan dihatin gund. Ji ber vê, min jiyana gund û bajêr bi hev ra naskir.

Ji heft saliya xwe şûnde min dest bi xwendegê kir. Ji donzde saliya xwe şûnde ketim xwendegêha keçan ta hevdeh saliya xwe. Herweke jiyana gelê Kurd, ew ba di hewşa me ra jî buhirî. Ango; zilm û zorî, pîkolî û kedxwarî, mêrkujî û çav-sorî, jin firotan û jin revandin li çaraliyê me berçav bûn. Ji zaroktiya min de, li dij van hemû bûyeran girhevî di serê min de çê bû bûn. Van bûyerên civata me di serê min de girheviyeka xwezayî (tebîî) çêkir. Vê girheviyê di serê min de ji tégihîştina têkoşîna fikrê guhertina civakî û welatperweriyê re rêç vekir. Mixabin bi wê zaroktiya xwe gellek tiştan difikirim lê min nikani bû bersiv bidîta. Nêmaze mêr hebû ku bi sê jinan bû. Wî mêrî bi hikmê peran û bi hêza ku civakî dabû wî, dikanîbû sê jinan bikire û weke malê xwe û bi tiştan bi kar bîne. Min ev rewş didît, difikirim û diêşiyam. Bi xwe min jî xwe re digot: Ma gelo, mêrek jî ji dayik û bavikekiye û jinek jî, lê ji bo çî sê însan bi yek însanî tene şewitandin. Lê çibikim, zarok bûm, bêçare bûm -hin jî jin bêçarene ya... Vî rengî sal bi sal di serê min da doş bû û di dilê min de cih girt. Ji bo vî bersivê bidim; gelo rojê çî wext were ku halê jinan berçav bibe û bête fêr kirin?!

Belê, roj, meh û sal buhirîn. Ez jî êdî bûm keçeke tégihîştî û serwest, êdî hêdî hêdî pirsên serê min bersiv dîtî. Min bersiva xwe bi stranên xwe da. Min xelasbûna jinê di civekeka pêşnihêrîn, sosyalist û xelasiya Kurdistanê de dît!

□ Te kengî û çima dest bi kar û xebata mûzîkî kir?

Di civaka me da hertişt qedexa ye û muzîk gotin jî bi kurdî qedexa ye. Ev tiştêkî ku ji herkesî ve xuyaye. Bi kurtayî tirka mala me xira kiriyê. Çand, al û ola kurd sergo bergo kiriyê. Di vî warî de li Kurdistanê bindest çara xwe heye ku hele jinek ji wî halî rabe û stranên bi kurdî bêje. Ez dikanim bêjim di warê stranên gelêrî de Meryem Xan îstîsna bû. Lê di warê stranên welatperwerî de qet kesek tune bû. Bi rastî gerek em hêmu hozan û hûnermendên kurd jî Şivan Perwer ra gellek spasiyên xwe bêjin û tucar ji birnekin ku di wî warî de Şivan ji me re rêçek xweş vekir û rêberiyak mezin kir. Şivan di dîroka Kurdistanê de li derî stranên welatperwerî, bang cotkar û karkeran kir. Têkoşîna wan anî ziman, bi stranên kedxwarî û rewşa Kurdistanê anî ziman, bang keç û xortan kir, ji bo

mafê jinan stranên got û hêz da bersiva me jinan. Weke gelek kes san ez jî di tesîra Şivan da mam. Şivan pismamê min e. Min baş nas dikir, soza min û wî hebû û niha jî bavê Serxwebûn e. Xebata min û wî tev gul veda.

□ Di tevgera rizgariya netewî de giraniya muzîk çî ye?

Ma gelo miletekî ji her eymetên xwe cuda be, mahrûm ma be, wê çawa be? Helbet wê bi derd, kul, keser û evîn be. Hûn dizanin ku însanek dema bigrî giriyê wî dibe muzîk. Qêrîn û hawara wî dibe muzîk. Keser û evîna wî dibe muzîk. Muzîk, muzîk, muzîk...sitran, stran...lawje, lawje... Gelê Kurd tevde bûye ev. Bi salan ev hemû ketiye serhev û bûye kaniyek gurr û bi hêrs. Li gel vê rewşê gelê Kurd di têkoşînê de ye. Pêşmerge şer dike. Li her devera Kurdistanê agir dibare. Asîmilasyon li ser gel pêk tê, tebata wî bi destê

kedxwara ye. Ji ber ve yekê xwendin û nivîsanidina gelê Kurd pir kême. Di vê barê de muzîk berbejn û nivîste jî bo gelê me. Anîha rola muzîk gelek mezin e. Muzîk çêka pêşmerge ya, banga rabûna gel e, bayê paqîjkirina qirêjiya dijmin e, evîna xezalê û Eysana Elî ye, ya Siyabend û Xecê, Mem û Zîn, Kirivî û Kirivê ye.

□ Tu dikarî bi kûrtebirî behsa jiyana muzîkî ya xwe bikî?

Ez ji maleke ji serhatina xwe da muzîkperwer tême. Dengê kalikê min, pîrika min, dayika min, bavê min û hemû malbata min xweye. Herwek Şivan, ez jî ji wê qomê tême. Mala bavê min hal xweş bû. Gellek mirîd, derwêş, şêxlerk, deleelî, stranbêj û dengbêj, çirokbêj û xebîşokbêj dihatin mala me. Oda gund oda me bû. Bi seetan ta nivê şevan gundiya helqe digirt, govend digeriya, ta herkes helak dibûn kêf û şahî dikirin. Zihn û hişên herkesî

bi awaz û ahengî tiji dibû.

Ji te, hiş û ramaniyên min jî bi vê çandê xwe têr kir. Herçiqas jî hêla kedxwaran de hertişt qedexa bû jî, disa weke dayikên bi ser zarokên xwe de lorikên bejin, me jî di azadiya ber malê de digot. Ji heyameke dîr û dirêj şûnde êdî gulên têngoşînê li Kurdistanê bişkivîn. Min jî behna wan gulan hilanî. Keç û xort ketibûn pejna xebata welatperwerî. Ez jî bi wê demê re gihîştim û herweke di bersivên pêşin de min got girheviyên serê min êdî hêdî hêdî vebûn. Dema min û hevalên welatperwer, me xebata zanistî (semîner) dikir, li dawiyê me tev distira û dîrêjî min tenê digot. Hevalan dengê min gelek baş didîtin.

Yekcaran tinaz dikirin, “ger tu biçe ba Şivan hûnê muzîkê baş çêbikin” digotin. Dema ez sêzde salî bûm, carekê Şivan di sala 1975 an de hat mala me û çend stran bi min gotin da. Wî jî ji min re gotibû dengê gelek xweş e. Şivan wan starên min girtî bû kasetê û hin jî hene. Yekcaran ez bi xwe guhdarî dikim û bi xwe dikenim. Ji ber ku dengê zarokî gelekî şîrîn e.

dema ez hatim Ewropa û virda êdî jiyana min e hunermendiyê destpêkir. Di jiyana hunermendiyê de ez li pîrri tiştên ferqîr rast hatim. Li gelek şevên çandî, festivalên întarnasyonalî, nasîonalî hevkarî û şahî de beşdar bûm. Ta vê gavê di çar kaset û sêlikekî de

stranên min civandine. Li gelek welatan, ji Ewropa ta Emerîka û Australia geriyam. Nêrîn û ditinên min baştir û firehtir bûn. Herweha vê xebatê berdeham dikim.

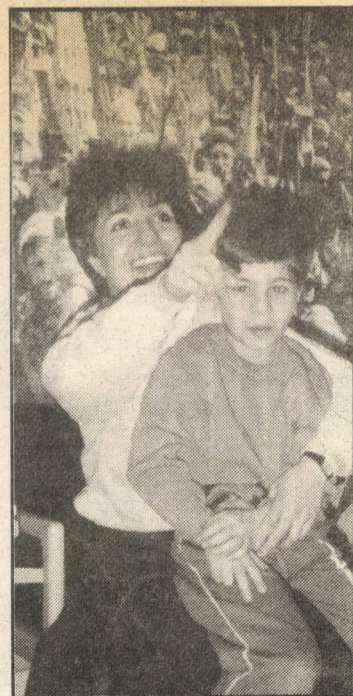
□ Programê te ji bo pêşerojê çî ye?

Bê hevî û bê hatin nabe. Çawa dinya nasekine û her deqê û her gav tişt li gor demê tenê guhertin, serê însanan jî pêre tîye guhertin. Ji ber ve yekê, kesên hatinê nefikirin û xebat nakin, pêşve naçin. Gereg li hêlekê destekî me di xebata havilê jiyane de be û li hêla din jî destê din di xebata Kurdistanê de be. Lê herwekî min got, çawa dom her tiştê diguherîne, bi xwe ra bixwaz nexwaz serê însanan jî diguherîne.

Dema di serî de me dest bi xebatê kir, weke gelek kesan em jî pîrri bi heyecan û bê tecrûbe bûn. Me digot qey wê her tişt li gor me bimeşe. Li dawiyê me hew nihêrî ku me tîrşik û sawar û selete tevlihev kir û bû hêşuhêş. Em dizanin ku doz-

girtin heqê me ye û her kes mecbûre wezîfe bigre û berpîrsiyariya gelê xwe bike. Lê bi çî awayî! Car heye ku mirov nikane xwedîkirina zarokêkî jî ji xwe ra bike mesel û hînger. Lazime mirov bi mehan şîr bide, bi salan xwedî bike, xwendin bide û zehmet bikêşîne da ku mirov ji wî zarokî xêrê bibîne. Yan na ewê ji civakê re biderûreşibe. Zarokên me jî baş tenehatin gihîştan. Zarokan re şaşkirin, berxwe nedîtin û bihev ketin. Û li me zarokan hate temaşê kirin. Zarok jî hev piçîk piçîkî cuda bûn. Lê gelo ma wê wanî berdeham bike? Na! Gereg em vê gavê zehmet bikêşînin, bêtir xizmet bikin û tecrûbên salan ji xwe ra bikin rêber. Ev bêtir gerek em dîr û fireh bifikirin.

Ji bo vê nexweşiya mezine di nav me da gerek pêşin derman bête dîtin. Ev jî bi lêgerineke mezin dibe. Ji ber vê yekê ez bi xwe ve gavê di nava lêgerineke mezin de me. Lêwma zêde beşdar nabim. Tucaran ji bir nakim ku hatina her kurdekî û hatina min bi hatina gelê min ve girêdayî ye. Ez gelek bawerim ku gelê Kurd wê di rojekê nêzik de heqê xwe bigre û azad bibe. Lê rêça xebatê.....

Gûlistan bi Serxwebûn re di Kurdistan Press de

□ Bi riya Kurdistan Press ji xwendevanan re tu gotinên te heye?

Gereg em herkes layiqî vê xebatê bin. Bi guneh û sewabên xwe em mecbûrin sibê hesab bidin dîrokê. Di wî warî de KURDISTAN PRESS jî xizmeteke mezin rakiriyê ser milên xwe, layiq e û hêja ye. Li derî Kurdistan cara yekemîn e ku rojnameke wanî berfireh û profesyonel derdikeve. Ez hêvidarim bi hasebên biçûk de nekeve.

Wezîfa me her kurdekî ye piştgiya Kurdistan Press bike.

Hemû hevalên di xizmeta Kurdistan Press de pîroz dikim. Serfirazî ya me be.

15.05.1987/Uppsala

FOLKLORÜMÜZ VE BİZ

□ Folklorümüz ve biz dedim. Bu iki terim arasında pek farklılık yoktur. Oysa gerçek hayata baktığımızda folklorümüz ve bizim aramızda uçurumların olduğunu sanırım hepimiz fark ediyoruz. Şu gerçeği hemen hatırlatmak istiyorum, günümüzde folklor, oyun giysileri, süslü takılar ve aksesuarlarla gecelerimize, eğlencelerimize, içki masalarımıza ve düğünlerimize bir adet ve vazgeçilmesi olanaksız bir meze haline gelmiştir. Bunun farkında olan biz folklorcüler (güya), bunu bir fırsat bilerek bu mezeye birazda biz tuz-biber ekerek maddi çıkar ve menfaatlerimiz uğruna kullanmaktayız.

Şöyle geriye dönüp bir bakalım. Ben, 1974 yılında halk oyunlarına başladığım zaman ayrı bir yeri vardı. Daha da gerilere, yani 1930'lara hatta 20'lere baktığımız zaman folklorümüz, ne bu kadar açık seçikti, ne de tüm halk kitlelerine açıktı. İslamiyetin de ağır bastığı günlerde -hâlâ da öyle ya- bir takım kanunlar ve ayrıcalıklar folklorümüze kısıtlamalar getiriyor ve onu gerçek özelliğinden uzak tutuyordu. Bunlara, kapalı giyimden, kadın ve erkeğin ayrı oynaması gibi örnekleri gösterebiliriz. Oysa bizim kendi öz kültürümüzde böyle birşey yok-

tu ve halada yoktur. Gericilik, o dönemlerde bile öz kültürümüze bir takım sınırlamalar getirmeye çalışmıştır.

1960 sonrası ortaya çıkan araştırmacılar, bu konuda önemli araştırmalar yaptılar; folklorümüzün daha derinliklerine inerek kültürümüze biraz olsun rahatlatmaya ve özüne döndürmeye çalıştılar. Bu arada folkloru, bir tarih, coğrafya ve etnografya olarak da görenler çıkmış, çok çeşitli tanımlar yapılmış ve sonuç olarak tek tanım ortaya çıkmıştır. Folklor bir halk kültürüdür, folklor bir halk bilimidir denirken, "folklor, halkın maddi ve manevi tüm yaşamıdır" gerçeği vurgulanmaktadır.

Oyleyse neden folklorümüz egemen ve ezen ulusların bir meze haline girmiş ve onlar, bunu tepe tepe kullanmaktadırlar? Öyleki, türkülerimize ve giysilerimize bir takım kısıtlamalar getirerek maşa gibi kullanılmaktadır. Hatta, o giysilerin içinde olan biz Kürt folklorcülerini de dahil olmak üzere. Açık söylemek gerekirse, egemen güçler, kültürümüze kendi damgalarını vurarak, Avrupa'da ve dünyanın diğer ülkelerinde kendi ülkelerini ve turizmlelerini tanıtmak için kullanmaktadırlar.

Bu yazıma karşı çıkanlar ola-

yaşayan kişilerin çoğu Kürt'tür. Oyuncuları dahi Kürt'tür. Avrupa'da da bu böyle. Gerek sağ ve gerekse sol derneklere çalışan folklorcülerin çoğu Kürt'tür. Ama çıkar ve menfaat uğruna bunu cesurca söyleyen Kürt yoktur.

Bugün T.C kendini ve turizmini, kültürel ve folklorik faaliyetlerle tanıtmaya, bir köşe kapmaya çalışıyor. Bu yolla propagandalar yapıyor. Biz de bile bile ona yardımcı oluyor ve elimizden geleni yapıyoruz. Evet, bizler böyleyiz. Bunu küçük görüyor ve üzerine gitmiyoruz. Veya, "Ne yapabiliriz" diyerek kenara çekiliyoruz.

Hayır arkadaş! Eger Kürt yurtseverleri isek, Kürt ulusunun varlığına, kültürüne ve folklorik kaynaklarına sahip çıkarak onu yaşatmalıyız. Her gösteride, her şöleninde, her gecede, her festivalde kültürümüzü tanıtarak bilgiler vermeliyiz. Avrupaya gelen T.C ekiplerini protesto ederek, bu kültürün bizim kültürümüz olduğunu, Kürt halkına ait olduğunu açıkça ve cesurca belirtmeliyiz.

Bu konuda tüm Kürdistanlı folklorculara sesleniyorum. Ortak bir yol bulup, bu işi Avrupa'da yapmalıyız ve kültürümüzü yaşatmaya devam etmeliyiz.

Kürdistan İşçi Derneği
Halk Oyuncuları Hocası

Azad Dilan
Londra

□ Ez geleki silavên germî ji xebatkarên Kurdistan Press ra dikim û serketina wan dixwazim. Û ez hevîdar im hûnê ve kilame ji di Kurdistan Press de pêşkeş bikin. Spas.

Sebrî Şermixî
Swed

PERİŞANÎ

Hevalno hun bixwe zanin
Kal û pîr hin tev di nalîn
ji destê wa koledaran

Dive em hemû Kurd yekbin
Tev jîrek û dest bi çek bin
Hemû xwenda û zanabin

Em Kurd hemû birîndar in
Heger em rojek yeknebin
Emê tim be cî û wan bin

Xelkê ji malê me bixwan
Emê ji li bin destanbin
Emê bê cî û bê wan bin

Bi milyon me şehîd dan
Em hîna ji bê Kurdistan
Ji ber ku em qet nebin yek

Werin tev herin xwe karkin
Ji bo Kurdistan rizgar kin
Ala rengîn biser dakin

Değerli dostlar;

□ Doğrusu daha baştan itibaren abone olmadığımı üzgünüm. Ben bir çok Kürdün yaptığı gibi bağnaz değilim. Belli bir siyasi fikrim olmasına rağmen, gazeteyi genellikle beğeniyorum. İnanın bu boşluğun doldurulması gerektiğine seneler önce inanmıştım. Bizim, Avrupa'da yaşayan Kürdistanlılara böyle bir gazete yoluyla ulaşmamız gerekir. Gazeteniz önemli bir adım attı. Ben gazeteyi okuyup bitirdikten sonra, gelecek sayısını candan bekliyorum. Haftalık olması için çalışmaya göstermek gerekmez mi? Yurtsever bir öğretmen olarak yaşadığım bu kentte Alman halkına, demokratik kamouoyuna, halkımız üzerindeki faşist ve sömürgeci baskıları anlatıyor, örgütlü-

yorum.

Bunları yaparken bir siyasete öncelik vermeye gerek görmüyorum. Çünkü kurtuluşun birlik ve beraberlikten geçtiği kanısı benden yerleşmiştir. Bu nedenle sizden ricam, birliğimizin sağlanması için yayın yapın, salt "Rızgari" siyasetini değil -ki şimdiye kadar pek aşırı davranmadınız - diğer siyasetlerin önündeki bağnazlıklarını kaldırıp, birbirleriyle konuşmalarını, hele düşmanca davranışlardan kesinlikle kaçınmalarını salık veren yayın yapın.

Arkadaşlar, başarılarımızın devamlı olması için gösterdiğiniz çaba çok sevindirici. Bu nedenle sizlere saygı ve sevgilerimi sunarım.

Bir Kürdistan Press
okuyucusu
Almanya

Roj baş hî gelê hevalê hêja

□ Silav ji we re ta were, li bi rastî ez pîr bê xaş bûm dema min di va rojnemeyê nu (Kurdistan Press) hate der. Li min ji wera sed xeber da dema min tede di nivîsandinê Turkey û şorên erebî, wek; hejmar/sayı 15-7, dikê "Mahmut Bîlgîlî hat qetil kirin" Çima we nego hat kuştin?! Hav şaşbûn ne a yekêye, pîr şaşbûnê ne hene nêne gotin. Ez ji we dixwazim va tiştê cakî din ez nebînim û ne nivîsandinê Turkey. Ji ber her rojnemeyê Kurdî ne a Turkîyê û bi zimanê kurdî tê nivîsandin, ne bi erebî û Turkey û soranî wek şive korbeta tevlêhev.

Ez geleki spasdikim. Win şaş bûna nekin û bi zimanê kurdî binîvisin...

6.5.1987

Heval R.B.G
Yewnanîstan

Silav ji rojnemeyê hêja Kurdistan Press re

□ Bi rastî rojnemeyê we her roj baştir dibit. Ez bawerim rojek bê û rojnemeyê Kurdistan Press di heftê de carekê derbiket. Belê rojnema bi vî şiklî rojnema geleki başe, lê kurdî tede pîr kem e. Çima tenê kurdî çapnekin?! Peşniyara min ew e ku hûn gerek tenê kurdî çapbikin.

Usman Xuyî / Avusturya

Arkadaşlar

□ Gazetenizin değişik görüşlere açık olduğu sürece güçlenmemesi için hiç bir nede yok. Büyük bir boşluğu doldurduğunuz inaniyorum. Özlemimi duyduğumuz Kürdistan'daki değişik politik gruplar arasında dayanışmayı artırması umuduyla, Kürdistan Press'e emeği geçen arkadaşlara başarılar dilerim.

Selamlar

A. GOVAN
KANADA

ABONE

□ 6 MEHÎ • 6 AYLIK □ 1 SALEK • YILLIK

Tarih: .../.../...

NAV-PAŞNAV İSİM-SOYİSİM	240	Skr
	240	FF
NAVNİŞAN	60	DM
ADRES	72	G
	1440	BF
	60	Sfr
	24	£
	35	\$
	2880	D
	480	S

WELAT-ÛLKE :

Hûn dikarin heqê aboneti li ser hesaba GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razînin û suretek jê ji BOX 7080, 17207 Sundbyberg-Sweden re rêkin. Abone ücretini GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm kontosuna yatıtarak, bir kopyasını Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden adresine postalayarak abone olunabilir.

DAZANİN

□ Li bajarê Sydney, Australia, weşîneka Kurdî ev bûn 18 meh di radyo mirî, ya bernameyên etnik de, mehê carekê tê pêşkeş kirin. Di programa Kurdî de, nûçe, beje, çand û her weha agahdarî û mûzîka kurdî tîyên pêşkeş kirin. Kesên ku dixwazin guhdarî programên weşîneka Kurdî bikin, bila navnîşana xwe ji komîteya me re bişînin.

Navnîşana me;

Komîta Piştgiirtina Gelê Kurd
BOX 235
Croydon Park, 2135
AUSTRALIA

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 17/9
20 MAJ • GULAN 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress: Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf: [46] 8-29 83 32
Telex: 131 42 ANK S
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0

Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

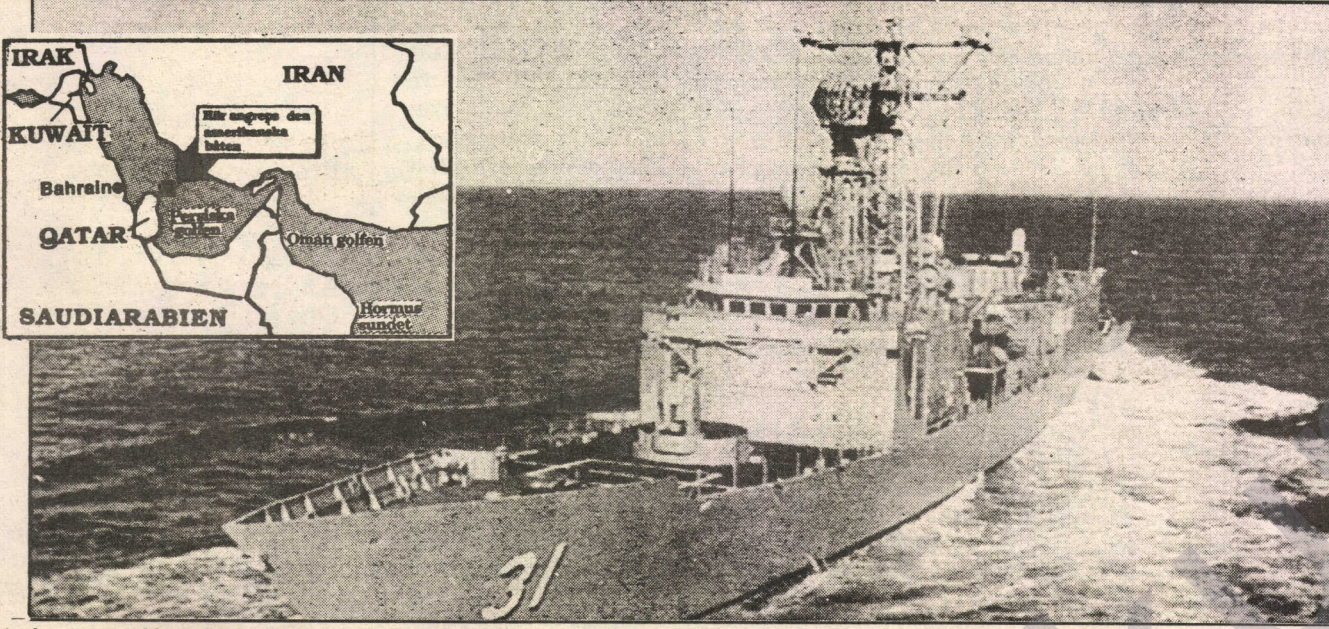
HEJMAR • SAYI 18/10 20 GULAN • MAYIS 1987 ISSN 0283-4898

Büro ; Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnişan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 - 0; Bankgiro: 343-5559

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANDA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

Körfez'de Amerikan ve Sovyet gemileri de vuruldu!!

Körfez'de gerginlik!

Irak savaş uçakları tarafından bombalanan Amerikan savaş gemisi "USS Stark"

foto AP

(AP • ANK)
□ Irak savaş uçakları, Basra Körfezi'nin, Katar ile İran körfezinin ortasında seyreden ve güdümlü füze taşıyan Amerikan "Stark" adlı savaş gemisine saldırımları sonucu, 28 Amerikan denizcisinin öldüğü bildirilmekte.
□ Amerikan gemisinin vurulmasından birkaç saat önce de, Kuveyt'ten kiralanan 3 Sovyet tankerinden biri, İran tarafından döşendiği anlaşılan bir mayına çarparak ağır hasar gördü. On gün önce de, İran hücumbotları, körfezin güney ucunda bir Sovyet şilebine saldırmışlardı.

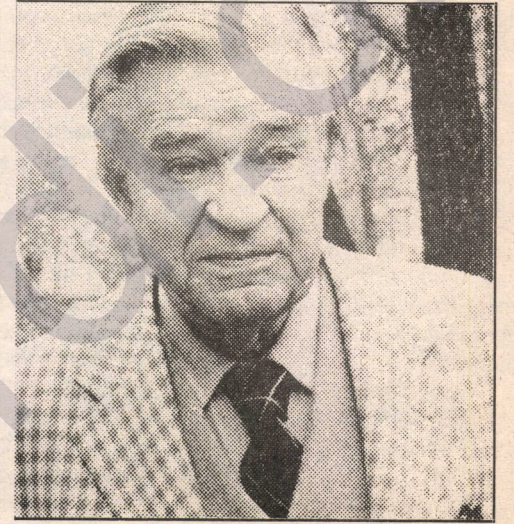
ABD Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre, güdümlü füze taşıyan "Strak" adlı savaş gemisi dün gece (17 Mayıs 1987), Irak savaş uçakları tarafından atılan bir ya da iki füze hedef olarak ağır hasar gördü. Saldırıda en az 28 Amerikan denizcisinin öldüğü bildirilmekte. Amerikan Dışişleri Bakanlığı saldırının yanlışlıkla düzenlendiğini belirtiyor. Reuter Ajansına göre ise, Irak Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasında, saldırının Irak'tan kaynaklanıp kaylanmadığı kesinlik kazanmadı. Ancak, Irak'ın bu konuda bir soruşturma başlattığı açıklandı ve böyle bir şey olmuşa pilotların hatasından kaynaklanmış olabileceği belirtildi.

Bölgede faaliyet gösteren Lyos sigorta şirketine göre, Stark savaş gemisi, körfezin Katar ile İran kıyısının hemen hemen ortalarında bir seyirle yol alırken yerel saatle 23 °° sularında vuruldu ve gemi isabet aldıktan sonra Bahreyn'e yöneldi. Geminin Irak savaş uçakları tarafından atılan bir ya da iki bombaya hedef olduğunu belirten Amerikan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, saldırının yanlışlıkla gerçekleştirildiğini sandıklarını sözlerine ekledi.
Amerika'nın İran'a gizlice silah sattığının ortaya çıkmasından

sonra Irak'la bozulan ilişkileri son zamanlarda düzelmeye belirttiler göstermekteydi. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın üst düzeyde bir yetkilisi, daha geçen hafta Bağdat'a yaptığı resmi ziyaretinde, İran karşı savaşta ABD'nin Irak'a tam siyasal desteğini dile getirmişti.
Amerikan gemisinin vurulmasından bir kaç saat önce de Kuveyt'ten kiralanan üç Sovyet tankerinden biri İran tarafından döşendiği anlaşılan bir mayına çarparak ağır hasar gördü. On gün önce de İran hücum botları Körfez'in güney ucunda bir Sovyet şilebine saldırmışlardı.

İSVEÇ

Gunnar Myrdal öldü!

ANK • Stockholm

□ Gunnar Myrdal, İsveç'in en büyük ekonomistlerinden biriydi. Eşi Alva ile birlikte, 67 yıl ekonomik sorunların yanı sıra, uluslararası sorunlar ve özellikle insan hakları sorunları ilgili çalışmalar yaptı, dinamik tartışma platformları açtı.

1934 yılında basılan "Nüfus sorununda kriz" kitabı kamuoyunda derin yankılar uyandırmış ve gerek İsveç'te ve gerekse dünyada geniş tartışmalara neden olmuştu. Myrdal, 1930'lu yıllarda Sosyal Demokrat Parti'den milletvekili olarak parlamentoya girmiş, ardından 1938'de Amerika'da siyahların sorunlarını araştırmak ve onlara destek olmak amacıyla Amerikaya gitmiş ve uzun yıllar Amerika'da siyahların mücadelesine destek olmuştu. Amerika'daki çalışmalarından sonra, 1944'de İsveç'e dönen Myrdal, tekrar parlamentoya seçilerek, Sosyal Demokrat hükümetin Ticaret Bakanlığı görevini üstlenmişti. Tartışma platformları oluşturma çabalarına Myrdal, "İsveç Nasıl Yönetiliyor" kitabında yeni bir boyut getirerek bu kez İsveç bürokrasisini ele alıp sert bir şekilde eleştirmişti.

İsveç Başbakanı Ingvar Carlsson "Gunnar ve Alva, çevrelerinde geniş bir entelektüel atmosfer yaratmışlardı. Bu atmosfer inanılmaz bir şekilde yayıldı ve biz genç sosyal demokratları derinden etkiledi... Her ikisinin de yokluğu, doldurulması güç büyük bir boşluktu" sözleri ile duygularını böyle dile getiriyor. Üç çocuk sahibi olan Myrdal 88 yaşındaydı.

İSPANYA'DA

büyük patlama

(AFP • ANK)

□İspanya'nın başkenti Madrid'de pazar sabahı erken saatlerde büyük bir patlama meydana geldi. Madrid polisinin resmi rakamlarına göre, patlayan bomba sonucu bir yaşlı kadın öldü, 6 kişi yaralandı. Bomba, askeri üslerin bulunduğu bölgeye yakın bir yerde 5 °° ile 5 °° arasında patladı. O sıralarda bölgeden arabasıyla geçen yaşlı bir kadın patlama sonucu öldü.

Şu ana kadar herhangi bir grup ya da örgüt patlama olayını üstlenmiş değil. Fakat, her zaman olduğu gibi polis açıklamalarında olayın arkasında, Bask'ın bağımsızlığı için mücadele eden ETA örgütünün olduğunu belirtiyor.

YUGOSLAVYA'da

grev dalgası

(AP • ANK)

Yugoslavya tarihinde, savaş sonrası patlak veren en büyük grev geçtiğimiz günlerde sonuçlandı. 1000'nin üzerinde kömür işçisinin 33 gün süren grevi, gerek ülkede ve gerekse dünyada geniş yankılara uyandırdı.

Kömür ocaklarında çalışan işçiler, başlama ücretinin iki katına çıkarılmasını, genel direktör ve her iki yardımcısının görevden alınmasını, yaşam normlarının ve sosyal hakların yükseltilmesini, sendikal yardımın artırılmasını talep ederek greve başlamışlardı.

Grev 33 gün sürmesine rağmen, işçilerin ileri sürdüğü talepler tam anlamıyla kabul edilmedi. 33 günlük uzun bir süreden sonra, ücretlerde belirli bir artış sağlanmasına sağlandı, ama, bu istenenin çok altındaydı. Ayrıca

grev sonrası üç yöneticiden ikisi de istifa etmişti. Fakat bunlar grevi durdurmak için yeterli neden değildi.

Grevin son günlerinde işçilerin bağlı bulunduğu resmi sendika işçiler arasında "greve evet mi, hayır mı?" şeklinde bir anket yaptı. Anket sonucu oylama yarı yarıya olmasına rağmen işçiler sendika tarafından çalışmaya zorlandı. Bu nedenle yapılan anket işçilerin çoğu tarafından protesto edildi. Seçeneği olmayan işçiler, 33 gün sonra birer birer kömür ocaklarına döndüler.

Yugoslavya'nın İtalya sınırında ki Labin kentinin kömür ocaklarında genç bir maden işçisi kuşağı çalışıyor. Kömür ocaklarının tarihi bir hayli eski ve bugüne dek herhangi bir revizyondan geçmemiş. Çalışma şartları açı-

sından da tehlikeli olmasına rağmen, Yugoslavya'daki işsizlik problemlerinden dolayı, binlerce insan güvenlik açısından elverişli olmayan bu ocaklarda çalışmak zorunda. İşçilerin, sosyal durumları bozuk. Soyunma odaları ve yemek salonları yok. Küçük bir kantinden ihtiyaçlar karşılanmaya çalışılıyor.

40 yıl sonra meydana gelen olaylarda 800 işçi ölüyor, birkaç yıl sonra gene aynı ocaklarda 400'e yakın işçi hayatını kaybetmişti. Bununla beraber, kömürocaklarında gerekli tedbirler alınmamış ve işçiler ölüm tehlikesi ile iç içe çalışmalara devam etmişlerdi.

Grev dalgası dinmiş görünüyor. Ancak işçilerin durumdan hoşnut olduğunu söylemek mümkün değil.

